

Ελλάδα, Στρατηγική Χώρας 2020-2025

Εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο στις 21 Οκτωβρίου 2020

European Bank
for Reconstruction and Development

Οι μεταφράσεις του αρχικού κειμένου του εγγράφου παρέχονται από την EBRD μόνο προς διευκόλυνση του αναγνώστη. Ενώ η EBRD έχει καταβάλει τη δέουσα μέριμνα για τη διασφάλιση της αυθεντικότητας της μετάφρασης, δεν εγγυάται ούτε υποστηρίζει την ακρίβεια αυτής. Η εμπιστοσύνη σε οποιαδήποτε τέτοια μετάφραση γίνεται με ευθύνη του αναγνώστη. Σε καμία περίπτωση η EBRD, οι υπάλληλοί της ή οι εκπρόσωποί της δεν ευθύνονται έναντι του αναγνώστη ή οποιουδήποτε άλλου για τυχόν ανακρίβεια, λάθος, παράλειψη, διαγραφή, ελάττωμα και / ή οποιαδήποτε αλλαγή στο περιεχόμενο της μετάφρασης, για οποιαδήποτε αιτία, ή για τυχόν ζημιές που προκύπτουν από αυτή. Σε περίπτωση ασυμφωνίας ή αντίφασης μεταξύ της αγγλικής και της μεταφρασμένης έκδοσης, υπερισχύει η αγγλική έκδοση.

Πίνακας Περιεχομένων και Λεξιλόγιο όρων

European Bank
for Reconstruction and Development

Πίνακας Περιεχομένων

Συνοπτική Παρουσίαση	4
Ελλάδα– συνοπτική εικόνα της EBRD	6
1. Εφαρμογή Προηγούμενης Στρατηγικής (2016-2019)	7
Σημαντικά Αποτελέσματα Μετάβασης κατά την προηγούμενη Στρατηγική της Χώρας	7
Προκλήσεις Υλοποίησης και Σημαντικά Μαθήματα	9
2. Οικονομικό Πλαίσιο	10
Μακροοικονομικό Πλαίσιο και Προοπτικές Στρατηγικής Περιόδου	10
Σημαντικές Προκλήσεις Μετάβασης	11
3. Κυβερνητικές προτεραιότητες και Συμμετοχή Ενδιαφερομένων	13
4. Στρατηγικές προτεραιότητες της EBRD για της Ελλάδα	14
5. Πλαίσιο δραστηριοτήτων και αποτελεσμάτων	15
6. Συμπληρωματικότητα των Διεθνών Συνεργατών στους τομείς Δραστηριοποίησης της EBRD	18
7. .Κίνδυνοι εφαρμογής	19
8. Αξιολόγηση Συγχρηματοδότησης από χορηγούς	20
Παράρτημα 1 – Πολιτική Αξιολόγηση στο Πλαίσιο του άρθρου 1	21

Λεξιλόγιο Σημαντικών Όρων

ABI	Ετήσιες Επενδύσεις Επιχειρήσεων	IMF	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
ASB	Συμβουλευτική Μικρών Επιχειρήσεων	IPO	Αρχική Δημόσια Προσφορά
BSTDB	Τράπεζα Εμπορίου και Ανάπτυξης Ευξείνου Πόντου	LNG	Υγροποιημένο Φυσικό Αέριο
		MEI	Δημοτικές και Περιβαλλοντικές Υποδομές
		MREL	Ελάχιστες Απαιτήσεις Ιδίων Κεφαλαίων και Επιλέξιμων Υποχρεώσεων
CoOs	Χώρες Δραστηριοποίησης	MSME	Μίκρο, Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις
CPI	Δείκτης Τιμών Καταναλωτή	NDC	Εθνικά Καθορισμένη Συνεισφορά
CNG	Πεπιεσμένο Φυσικό Αέριο	NPE	Μη εξυπηρετούμενο Άνοιγμα
E&S	Περιβαλλοντικών και Κοινωνικών	NPL	Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια
EIA	Αξιολόγηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων	NTB	Μη δασμολογικός Φραγμός
EIB	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων	ODA	Επίσημη Αναπτυξιακή Βοήθεια
EIF	Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων	OECD	Αρχική Δημόσια Προσφορά
ENFIA	Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων	OSCE	Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Συνεργασία στην Ευρώπη
ESIA	Αξιολόγηση Περιβαλλοντικών και Κοινωνικών επιπτώσεων	OTE	Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος
ESIF	Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία	PE	Ιδιωτικά Επενδυτικά Κεφάλαια
EU	Ευρωπαϊκή Ένωση	PPC	Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού
FDI	Ξένες Άμεσες Επενδύσεις	PPP	Συμπράξεις Ιδιωτικού – Δημοσίου Τομέα
FI	Χρηματοπιστωτικός Οργανισμός	PR	Απαιτήσεις Απόδοσης
FMCG	Είδη Ευρείας Κατανάλωσης	R&D	Έρευνα και Ανάπτυξη
GDP	Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν	RE	Ανανεώσιμη Ενέργεια
GET	Μετάβαση στη Πράσινη Οικονομία	RSF	Μηχανισμός Επιμερισμού Κινδύνου
GHG	Αέρια Θερμοκηπίου	SEE	Νοτιοανατολική Ευρώπη
GVC	Παγκόσμια Αλυσίδα Αξίας	SME	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
H&S	Υγιεινή και Ασφάλεια	SOE	Κρατικές Επιχειρήσεις
HCAP	Ελληνική Εταιρία Συμμετοχών και Περιουσίας	SPO	δεύτερη Δημόσια Προσφορά
HFSF	Ελληνικό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας	TC	Τεχνική Συνεργασία
		TFP	Πρόγραμμα Διευκόλυνσης Εμπορικών Συναλλαγών
HR	Ανθρώπινοι Πόροι	TPES	Συνολική Παροχή Πρωτογενούς Ενέργειας
ICA	Βιομηχανία, Εμπόριο και Αγροτικές Επιχειρήσεις	VCI	Κεφάλαια Επιχειρηματικού Κινδύνου (Venture Capital)
ICT	Τεχνολογίες Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών	WB	Παγκόσμια Τράπεζα
IFI	Διεθνή Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα	WEF	Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ
ILO	Διεθνής Οργανισμός Εργασίας		

Η Δέσμευση της Ελλάδας ως προς τις αρχές του Άρθρου 1 της Ιδρυτικής Σύμβασης της Τράπεζας και την υλοποίηση αυτών συνέχισε και μετά από την περίοδο υιοθέτησης της προηγούμενης Στρατηγικής της Χώρας.

Σχεδόν μία δεκαετία μετά από μία βαθιά οικονομική κρίση, τα τελευταία χρόνια η άνοδος του ΑΕΠ ήταν αρκετά συγκρατημένη, σχεδόν 2% ετησίως. Η άνοδος αυτή οφείλεται κυρίως στις εξαγωγές και στην ιδιωτική κατανάλωση καθώς και σε μία ακόμα επιτυχημένη τουριστική περίοδο το 2019. Η αγορά εργασίας και οι κοινωνικές συνθήκες σταδιακά παρουσίασαν βελτίωση καθώς τα επίπεδα ανεργίας μειώθηκαν και κατά συνέπεια η ιδιωτική κατανάλωση ανέκαμψε, ενώ οι αγορές και το επενδυτικό περιβάλλον ανέκτησαν την εμπιστοσύνη φτάνοντας το 2019 στα υψηλότερα επίπεδα της 12ετίας. Οι δημοσιονομικές επιδόσεις ήταν επίσης εξαιρετικές μετά την έξοδο της Ελλάδας από το τρίτο πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής τον Αύγουστο του 2018.

Όμως η πανδημία του COVID-19 διέκοψε βίαια αυτή την σταθερή ανάκαμψη. Η διακοπή των ταξιδιών εντός και εκτός Ευρώπης το Μάρτιο του 2020 έχει οδυνηρές επιπτώσεις στον τουρισμό και τα μέτρα εγκλεισμού μείωσαν δραματικά τα επίπεδα της ιδιωτικής κατανάλωσης. Αν και τα δημοσιονομικά και λοιπά μέτρα εξομάλυνσης της κυβέρνησης είναι φιλόδοξα, το ΑΕΠ θα συρρικνωθεί σημαντικά για το 2020 πριν να ανακάμψει δυναμικά το 2021.

Η πανδημία του COVID-19 και οι οικονομικές επιπτώσεις συνιστούν μία άνευ προηγουμένου πρόκληση. Αμέσως μετά το ξέσπασμα της πανδημίας, η Τράπεζα ενέκρινε ένα Πακέτο Αλληλεγγύης 1 δις ευρώ για νέες χρηματοδοτήσεις προς τους ήδη υφιστάμενους πελάτες με στόχο να ανταποκριθεί στον κοινωνικό και οικονομικό αντίκτυπο αυτής. Έκτοτε αναβάθμισε και διέυρυνε το πρόγραμμα μέσω ενός δεύτερου αναθεωρημένου πακέτου βάσει του οποίου θα αναπτυχθούν στοχευμένες επενδύσεις για να αντιμετωπιστούν συγκεκριμένες ανάγκες στον κλάδο των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜμΕ), του τουρισμού, του εμπορίου και των αλυσίδων αξίας. Τα δύο αυτά προγράμματα θα προσφέρουν συνδυαστικά βραχυπρόθεσμη οικονομική στήριξη ενώ ταυτόχρονα θα προωθήσουν τις μακροχρόνιες στρατηγικές προτεραιότητες της Τράπεζας στην Ελλάδα.

Ωστόσο η Ελλάδα και πριν την πανδημία αντιμετώπιζε σημαντικά δομικά προβλήματα, ειδικά όσον αφορά την προσέλκυση των εξαιρετικά αναγκαίων ξένων επενδύσεων λόγω της υπάρχουσας δυσκολίας εγχώριας χρηματοδότησης. Οι ιδιωτικοποιήσεις, τα έργα ΣΔΙΤ καθώς και μεγάλα έργα υποδομών απαιτούν χρηματοδοτική υποστήριξη καθώς και υλοποίηση σημαντικών μεταρρυθμίσεων ώστε να προσελκύσουν τις απαραίτητες επενδύσεις, να ενισχυθεί η ανθεκτικότητά τους αλλά και να δοθεί στήριξη στη βιώσιμη ανάπτυξη. Οι Αγορές παρακολουθούν τις εξελίξεις εκ του σύνεγγυς με στόχο να διαπιστώσουν αν η νέα κυβέρνηση είναι όντως ικανή να υλοποιήσει αυτή τη φιλόδοξη ατζέντα μεταρρυθμίσεων.

Το 2018 η Κυβέρνηση αναγνωρίζοντας ότι η Τράπεζα είναι σε θέση να στηρίξει την Ελλάδα σε αυτούς τους τομείς ζήτησε από την EBRD 5ετή επέκταση των δραστηριοτήτων της έως το 2025, πράγμα που ενέκριναν οι μέτοχοί της. Η Τράπεζα ενώ επί του παρόντος εστιάζει στην παροχή βραχυχρόνιας οικονομικής στήριξης μέσω του Πακέτου Αλληλεγγύης, λαμβάνοντας υπόψη ότι η χώρα έχει πρόσβαση σε σημαντικά κονδύλια της ΕΕ και της ΕΤΕ, με την προσέγγισή της θα διασφαλίσει ένα εξαιρετικά στρατηγικό προφίλ, με επενδύσεις που θα εστιάζουν σε επιλεγμένους τομείς όπου το συγκριτικό της πλεονέκτημα μπορεί να κάνει τη διαφορά ώστε να επιτευχθούν τα υψηλότερα επίπεδα μεταβατικού αντικτύπου και συμπληρωματικότητας.

Σύμφωνα με τον ιδιαίτερο σκοπό και την χρονικά περιορισμένη δραστηριοποίησή της, η Τράπεζα, θα καταβάλει κάθε προσπάθεια για να υλοποιήσει εμπροσθοβαρείς δραστηριότητες, δεδομένου του εύρους για έργα με μεγάλο αντίκτυπο, ενώ ταυτόχρονα θα παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τις εξελίξεις της κρίσης ώστε να προσαρμόζει αναλόγως την προσέγγισή της. Στις αρχές του 2023 θα γίνει μία μεσοπρόθεσμη αναθεώρηση ώστε να επανασυντονιστεί η στρατηγική με στόχο την βελτιστοποίηση των πόρων και να ολοκληρωθούν συντεταγμένα οι δραστηριότητες της Τράπεζας στην Ελλάδα τα τελευταία δύο χρόνια. Κατά συνέπεια, η Τράπεζα δεν θα αναλάβει νέες δραστηριότητες στην Ελλάδα μετά τις 31 Δεκεμβρίου 2025.

Έχοντας υπόψη τα ανωτέρω, οι στρατηγικές προτεραιότητες της Τράπεζας για την περίοδο 2020-2025 καθορίζονται ως εξής:

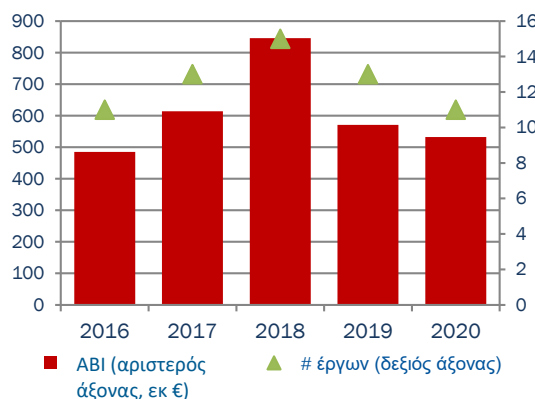
- *Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας μέσω της στήριξης της επέκτασης του ιδιωτικού τομέα;*
- *Στήριξη της βιώσιμης ενέργειας και των υποδομών, μεταξύ άλλων μέσω επιπλέον περιφερειακών διασυνδέσεων; και*
- *Περαιτέρω ενίσχυση της ανθεκτικότητας του χρηματοπιστωτικού τομέα.*

Ελλάδα – συνοπτική εικόνα της EBRD

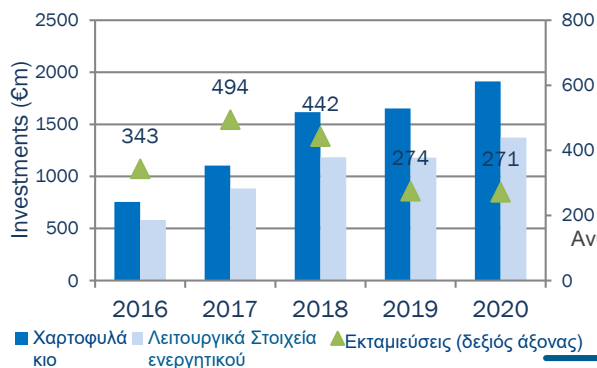
Επενδυτικές δραστηριότητες της EBRD στη Χώρα (Αύγουστος 2020)

Χαρτοφυλάκιο	€1,912m	Ενεργά έργα	55
Μετοχικά Μερίδια	10%	Λειτουργικά Στοιχεία ενεργητικού	€1,373m
Μερίδιο Συμμετοχής ¹	92%	Καθ. Σωρευτικές επενδύσεις	€3,872m

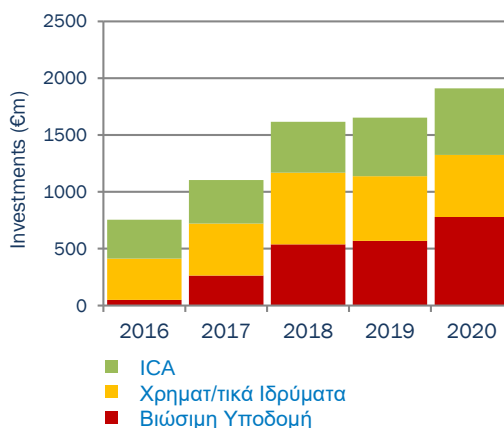
ABI και Ενέργειες

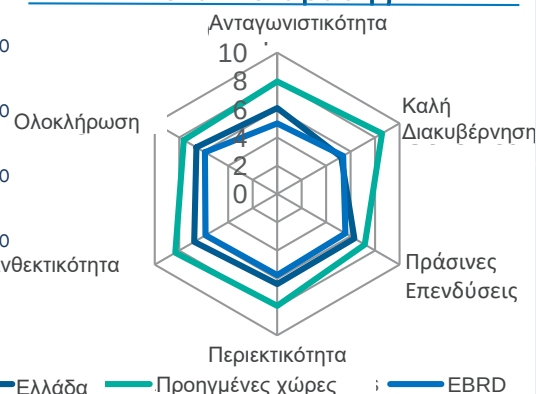
Δυναμική Χαρτοφυλακίου

Σύνθεση Χαρτοφυλακίου

Κενά Μετάβασης²

Ελλάδα Πλαίσιο Αριθμητικών Στοιχείων

	Χώρα	Σύγκριση με
Πληθυσμός (εκατομ.) ³	10,727	ΕΕ (513,213) Ισπανία (46.7) Πορτογαλία (10.2)
ΑΕΠ κατά κεφαλή (PPP, USD) ³ (2018)	29,592	ΕΕ (43,737) Ισπανία (39,715) Πορτογαλία (33,415)
Παγκόσμιος Δείκτης Ανταγωνιστικότητας (WEF) (2018) (από 140 οικονομίες)	Ranked 59 th	Ισπανία (23 rd) Ιρλανδία (24 th) Πορτογαλία (34 th)
Ανεργία (% , ILO est.) ⁴ (2019)	18	ΕΕ (6.3) Πορτογαλία (6.1) Ισπανία (14.7)
Ανεργία Νέων (% , ILO est.) ⁴ (2019)	39.2	ΕΕ (16.3) Ισπανία (33.2) Πορτογαλία (17.7)
Μερίδιο νέων εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης (NEET)		
Ποσοστό Γυναικείου Εργατικού Δυναμικού (% , ILO est.) ⁴ (2019)	45	ΕΕ (51.1) Ισπανία (51.4) Πορτογαλία (53.1)
Ενεργειακή ένταση (TPES/ΑΕΠ) ⁵ (2017)	0.09	Ισπανία (0.08) Πορτογαλία (0.1)
Ένταση εκπομπών /ΑΕΠ (kgCO2/10'\$) ⁵ (2014)	0.274	ΕΕ (0.184) Πορτογαλία (0.201) Ισπανία (0.171)

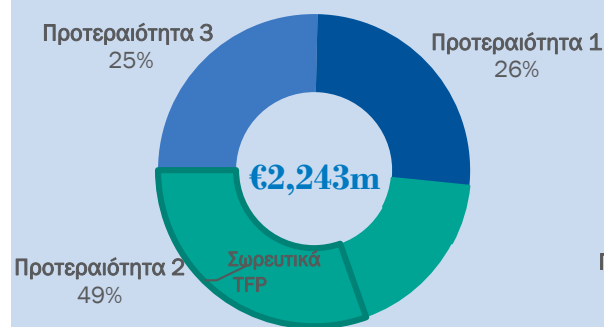
¹ Σωρευτικές Επενδύσεις Τραπεζής: 5 έτη κυλιόμενη βάση επί του χαρτοφυλακίου.

² Cf. Έκθεση Μετάβασης της EBRD 2017-2018. ³ Παγκόσμια Τράπεζα WDI. ⁴ Διεθνής Οργάνωση Εργασίας. ⁵ Ενεργειακός Άτλας Διεθνούς Οργανισμού Ενέργειας (IEA).

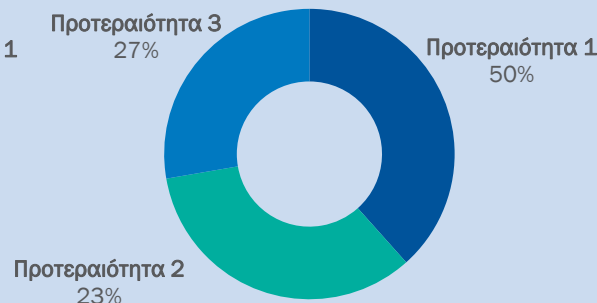
1. Εφαρμογή Προηγούμενης Στρατηγικής (2016-2019)

1.1. Σημαντικά Αποτελέσματα Μετάβασης κατά την προηγούμενη Στρατηγική της Χώρας

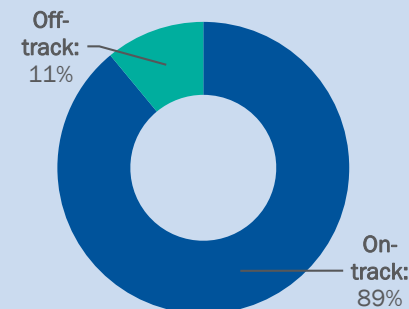
Ευθυγράμμιση Στρατηγικής 2016-2019 Σωρευτικές Ετήσιες Επενδύσεις Επιχειρήσεων (ABI)

TC, χορηγίες και προνομιακά δάνεια

Απόδοση Επιπτώσεων Μετάβασης*

Προτεραιότητα 1: Στήριξη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας του ιδιωτικού τομέα βάσει μοντέλου ανάπτυξης εξαγωγικού προσανατολισμού

Ανάλυση Σωρευτικών Ετήσιων Επενδύσεων Πρ. 1 (%)

Σημαντικά Αποτελέσματα Μετάβασης

- Στήριξη της επανόδου των Ελληνικών εταιριών στις κεφαλαιαγορές με διαμεσολάβηση για παροχή κοινοπρακτικού δανείου ύψους €339m στον ΟΤΕ για την αναβάθμιση των υποδομών ICT στη χώρα και μιας πίστωσης €85m για την Cosmote, πάροχο κινητής τηλεφωνίας, ώστε να χρηματοδοτήσει πράσινες και βιώσιμες λύσεις ενέργειας.
- Ενίσχυση της αποδοτικότητας των εταιρικών πόρων και των πράσινων επενδύσεων μέσω ενός δανείου €40m για την επέκταση του "Green Stores Concept" του Ομίλου Schwarz, δάνειο €50m στην Prodea για την χρηματοδότηση μιας νέας επένδυσης ανάπτυξης ακινήτων που περιλάμβανε μεταξύ άλλων την ανάπτυξη πράσινων βιώσιμων ακινήτων και εισήγαγε τον απολογισμό βιωσιμότητας σε εταιρικό επίπεδο, συνεισφορά ιδίων κεφαλαίων ύψους €21.5m σε μια κοινοπραξία της Dimand, έναν κορυφαίο εργολάβο ακινήτων στην Ελλάδα, για την υποστήριξη της αναζωογόνησης υποβαθμισμένων υφιστάμενων κτιριακών εγκαταστάσεων, έργων ανακαίνισης και εκσυγχρονισμού με στόχο την αναβάθμιση και απόκτηση Πράσινου Πιστοποιητικού.
- Χρηματοδότηση εταιριών προσανατολισμένες στις εξαγωγές, μεταξύ άλλων ένα δάνειο €25m στην εταιρεία ΣΑΡΑΝΤΗΣ ΑΕ, μια εγχώρια εταιρία προϊόντων ευρείας κατανάλωσης (FMCG) με σκοπό την εξαγορά εταιρίας στην Ουκρανία και ένα δάνειο €8m στην εταιρεία ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ ΑΕ, κατασκευαστή εύκαμπτης συσκευασίας, με σκοπό την επέκταση του διεθνώς.
- Στήριξη των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων με την παροχή δανείου ύψους €32m προς τον Όμιλο Hellenic Healthcare, Όμιλος παροχής ιδιωτικών υπηρεσιών υγείας στην Ελλάδα μετά από την εξαγορά του από την CVC Capital Partners, με σκοπό την αύξηση της δυναμικής του και τη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών του.
- Βοήθεια για την ανάκτηση της ικανότητας των ιδιωτικών επενδυτικών κεφαλαίων με την στήριξη κεφαλαίων εστιασμένων στις Ελληνικές ΜμΕ με στόχο την ισχυρή ανάπτυξη και τις εταιρίες εξαγωγών, με €20m στο Diorama Hellenic Growth Fund, €10m στο Southbridge Europe Mezzanine Fund, €10m στην Elikonos 2 Ελληνικά Ταμεία Ανάπτυξης και €15m στην EOS Hellenic Renaissance Fund.
- Στήριξη της οικονομίας της γνώσης με χρηματοδότηση καινοτόμων εταιριών όπως η PeopleCert, έναν πάροχο online πιστοποίησης, με δάνειο ύψους €9m και την Pollfish, πάροχο υπηρεσιών έρευνας DIY με επενδύσεις μετοχικού κεφαλαίου ύψους US \$3.5m.
- Συνδρομή σε περισσότερες από 60 ΜμΕ μέσω του προγράμματος Συμβουλευτικής για Μικρές Επιχειρήσεις και έναρξη του προγράμματος SME Pre-listing support για την παροχή εξατομικευμένων συμβουλευτικών υπηρεσιών στις ΜμΕ που επιθυμούν πρόσβαση στην τοπική κεφαλαιαγορά.

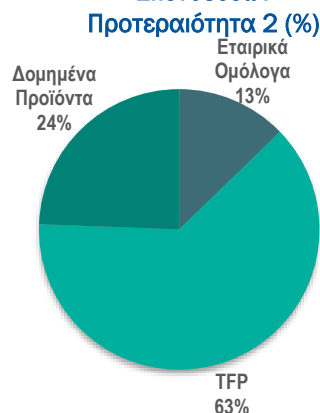
* Η Απόδοση επιπτώσεων μετάβασης απεικονίζει την πιθανότητα των έργων να επιτύχουν τις αναμενόμενες επιπτώσεις μετάβασης κατά την υπογραφή. Υπολογίζεται βάσει του ενεργού (> 2 έτη) χαρτοφυλακίου.

1. Εφαρμογή Προηγούμενης Στρατηγικής (2016-2019)

1.1. Σημαντικά Αποτελέσματα Μετάβασης κατά την προηγούμενη Στρατηγική της Χώρας

Προτεραιότητα 2: Στήριξη και σταθεροποίηση χρηματοπιστωτικού τομέα και ισχυρή παρέμβαση για απελευθέρωση πιστώσεων στον ιδιωτικό τομέα

Ανάλυση Σωρευτικών Ετήσιων Επενδύσεων

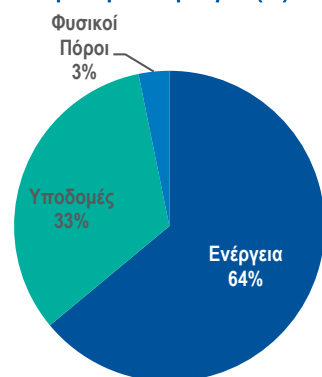
Σημαντικά Αποτελέσματα Μετάβασης

- Ενίσχυση δανειοδοτικής ικανότητας Ελληνικών συστημικών τραπεζών μέσω του Προγράμματος Διευκόλυνσης Εμπορίου (ΤΡΡ) μέσω ανακυκλούμενου πιστωτικού μηχανισμού και εμπορικών χρηματοδοτικών εγγυήσεων ύψους €460m σε ανακυκλούμενες πιστωτικές διευκολύνσεις προς προώθηση διεθνών εμπορικών σχέσεων εισαγωγικών και εξαγωγικών ΜμΕ. Από την έναρξη του προγράμματος η ΕΒΡΔ έχει εκδώσει εγγυήσεις στηρίζοντας περισσότερες από 1,140 συναλλαγές συνολικού ποσού €1.1 δισ.
- Στήριξη Ελληνικών Τραπεζών για διαφοροποίηση χρηματοδοτικών τους πηγών με επενδύσεις σε έκδοση καλυμμένων ομολογίων και τιτλοποίηση ενυπόθηκων δανειακών υποχρεώσεων ώστε να καταδειχθεί η βιωσιμότητα αυτής της κατηγορίας στοιχείων ενεργητικού ως χρηματοδοτική πηγή.
- Συμβολή στην ανάπτυξη τοπικών κεφαλαιαγορών ενεργώντας ως επενδυτής σε εταιρικά ομόλογα επιχειρήσεων εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών (Φουρλής – €5.9 εκ., Aegean Airlines – €22.5 εκ., Coral – €10 εκ., Μυτιληναίος – €30 εκ., Terna Energy – €18 εκ., ΓΕΚ Τerna – €15 εκ.) σύμφωνα με το Ελληνικό Πλαίσιο Επενδύσεων σε Εταιρικά Ομόλογα Ι και ΙΙ, και προώθηση της πρόσβασης των Ελληνικών επιχειρήσεων στις διεθνείς χρηματαγορές υποστηρίζοντας τις εκδόσεις Ευρωομολόγων για τον ΟΤΕ, τον Μυτιληναίο, τα ΕΛΠΕ και τον ΤΙΤΑΝ, συνολικής επένδυσης €168 εκ.
- Συμμετοχή €15 εκ. στην 1η τιτλοποίηση μη τραπεζικών απαιτήσεων (ΑΒΣ) μίσθωσης αυτοκινήτων της Autohellas, υποστηρίζοντας την πρόσβαση σε νέα βιώσιμη μεσοπρόθεσμη χρηματοδότηση επιχειρήσεων μέσω κεφαλαιαγορών.
- Βελτίωση εταιρικής διακυβέρνησης χρηματοπιστωτικού τομέα με τη συνδρομή του Ελληνικού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας στην εξέταση των μη εκτελεστικών Συμβουλίων των τεσσάρων συστημικών τραπεζών και διορισμός πεπειραμένων ανεξάρτητων μελών.

Προτεραιότητα 3: Στήριξη ιδιωτικού τομέα για συμμετοχή και εμπορικές δραστηριότητες στους τομείς ενέργειας και υποδομών για ενίσχυση περιφερειακής ολοκλήρωσης και βελτίωση ποιότητας υπηρεσιών κοινής ωφέλειας

Ανάλυση Σωρευτικών Ετήσιων Επενδύσεων

Προτεραιότητας 3 (%)

Σημαντικά Αποτελέσματα Μετάβασης

- Ενίσχυση περιφερειακής ενεργειακής ολοκλήρωσης μέσω κοινοπρακτικού δανειακού μηχανισμού ύψους €1 δισ., τμήμα πακέτου χρηματοδοτικού έργου ύψους €4 δισ. για την κατασκευή, λειτουργία και συντήρηση του αγωγού φυσικού αερίου ΤΑΡ που θα βελτιώσει σημαντικά την προμήθεια της Ελλάδας και της ευρύτερης περιοχής σε αέριο.
- Στήριξη της εμβληματικής ιδιωτικοποίησης 14 περιφερειακών αεροδρομίων με συμμετοχή ύψους €187 εκ. σε ένα χρηματοδοτικό πακέτο €1.3 δισ. προς την Fraport, συνεισφέροντας κατ' αυτόν τον τρόπο στην βελτίωση της λειτουργικής αποτελεσματικότητας και στην αναβάθμιση των σημαντικών υποδομών του αεροδρομίου. Παροχή επιπλέον στήριξης στο Κυβερνητικό πρόγραμμα ιδιωτικοποίησης με ενίσχυση της διαγωνιστικής διαδικασίας για την ιδιωτικοποίηση της ΔΕΣΦΑ. Συνεχής διάλογος με το ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου («ΤΑΙΠΕΔ») με παροχή Τεχνικής Συνεργασίας μεταξύ άλλων για την δημιουργία και χρήση ενός εργαλείου αξιολόγησης για την διαγωνιστική διαδικασία.
- Περεταίρω ενίσχυση της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα στον ενεργειακό τομέα, μέσω π.χ. επενδύσεων μετοχικού κεφαλαίου ύψους €1 εκ. στο Ελληνικό Χρηματιστήριο Ενέργειας, το οποίο θα ενισχύσει την άνοδο του εγχώριου ανταγωνισμού και θα ανοίξει το δρόμο για μεγαλύτερη ενεργειακή ολοκλήρωση με τις γείτονες χώρες.
- Παροχή δανείου ύψους €50 εκ. στην Terna Energy για την ανάπτυξη της ικανότητας νέων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην Ελλάδα.
- Έναρξη του Ελληνικού Πλαισίου Ανανεώσιμης Ενέργειας (ΕΠΑΕ) ύψους €300 εκ. για στήριξη περεταίρω διείσδυσης της ανανεώσιμης ενέργειας στην Ελλάδα και του νεοσυσταθέντος καθεστώτος στήριξης βάσει της αγοράς. Μέσω του ΕΠΑΕ η Τράπεζα χρηματοδότησε 2 υποπρογράμματα ανανεώσιμης ενέργειας ισχύος 75MW, με σειρά νέων έργων σε εξέλιξη για το 2020.

1. Εφαρμογή Προηγούμενης Στρατηγικής (2016-2019)

European Bank
for Reconstruction and Development

1.2. Προκλήσεις Υλοποίησης και Σημαντικά Μαθήματα

Πλαίσιο Εφαρμογής

Από την έναρξη των εργασιών το 2015, η Τράπεζα έχει επενδύσει στην Ελλάδα €3.9 δισ., παρέχοντας συστηματικά υψηλές Ετήσιες Επενδύσεις με έντονο αποτύπωμα μετάβασης που βοήθησε τη χώρα να αντιδράσει στην οικονομική κρίση. Σε ένα ταραχώδες πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον η EBRD συνέδραμε στην σταθεροποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα, στήριξε τις ιδιωτικές επιχειρήσεις στην προσανατολισμένη ανάπτυξη εξαγωγικού χαρακτήρα και έθεσε τις βάσεις για μεγαλύτερη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα σε σημαντικά έργα ενέργειας και υποδομών τα οποία ενίσχυσαν με τη σειρά τους την περιφερειακή ολοκλήρωση. Αν και η Ελλάδα βγήκε από το πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής τον Αύγουστο του 2018, συνέχισε να αντιμετωπίζει σοβαρές προκλήσεις ειδικά όσον αφορά την προσέλκυση ξένων επενδύσεων λόγω της υπάρχουσας δυσκολίας εγχώριας χρηματοδότησης. Τα προγράμματα ιδιωτικοποίησης, τα έργα ΣΔΙΤ καθώς και μεγάλα έργα υποδομών απαιτούν χρηματοδοτική υποστήριξη καθώς και την υλοποίηση σημαντικών μεταρρυθμίσεων ώστε να προσελκύσουν τις απαραίτητες επενδύσεις, να ενισχυθεί η αντοχή τους αλλά και να δοθεί στήριξη στη βιώσιμη ανάπτυξη. Οι ανάγκες αυτές θα μεγιστοποιηθούν περαιτέρω στην προσπάθεια της χώρας να ανακάμψει από την κρίση του COVID-19. Το 2018 η κυβέρνηση αναγνωρίζοντας ότι η Τράπεζα είναι σε θέση να στηρίξει την Ελλάδα σε αυτούς τους τομείς ζήτησε από την EBRD 5ετή επέκταση της ειδικής και περιορισμένου χρόνου αποστολής της έως το τέλος του 2025, πράγμα που ενέκριναν οι μέτοχοί της.

Η Τράπεζα ενώ επί του παρόντος εστιάζει στην παροχή βραχυχρόνιας οικονομικής στήριξης μέσω του Πακέτου Αλληλεγγύης, με την προσέγγισή της θα διασφαλίσει ένα εξαιρετικά στρατηγικό προφίλ κατά τη διάρκεια της πενταετούς στρατηγικής, με επενδύσεις που θα εστιάζουν σε επιλεγμένους τομείς όπου το συγκριτικό της πλεονέκτημα μπορεί να κάνει τη διαφορά ώστε να επιτευχθούν τα υψηλότερα επίπεδα μεταβατικού ανικτύπου και συμπληρωματικότητας. Η Τράπεζα θα καταβάλει κάθε προσπάθεια για να υλοποιήσει εμπροσθοβαρείς δραστηριότητες, δεδομένου του χρονικού περιορισμού των δραστηριοτήτων της, ενώ ταυτόχρονα θα παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τις εξελίξεις της κρίσης ώστε να προσαρμόζει αποτελεσματικά τον προστάτο της.

• Η αντιμετώπιση της προηγούμενης κρίσης επικεντρώθηκε στην βραχυπρόθεσμη σταθεροποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα και συνεπώς περιόριζε το εύρος και το αποτύπωμα των επενδύσεων της Τράπεζας.	• Μόλις υπάρξει σταθεροποίηση, η ανακεφαλαιοποίηση του τραπεζικού τομέα θα πρέπει να δημιουργήσει ευκαιρίες για περισσότερο μακροπρόθεσμο και εξελιγμένα προϊόντα (π.χ. MREL/RSF/πράσινα χρηματοπιστωτικά προϊόντα), με ταυτόχρονη σημαντική στήριξη των NPLs (π.χ. συμμετοχή στις ενδιάμεσες εξασφαλίσεις Hercules)
• Οι ασταθείς και άνευ ρευστότητας χρηματαγορές και οι μικρές εταιρίες υψηλής μόχλευσης δεν επέτρεψαν την ανάπτυξη μετοχικών κεφαλαίων	• Η επακόλουθη βελτίωση των συνθηκών θα δώσει την ευκαιρία δημιουργίας ιδίων κεφαλαίων (είτε μέσω άμεσης συμμετοχής είτε μέσω των κεφαλαιαγορών) ως μια πιο βιώσιμη χρηματοδοτική πηγή. Αναζήτηση νέων εκδοτών και στήριξη της ανάπτυξης αγορών μέσω συμβουλευτικών υπηρεσιών
• Η οικονομική κρίση είχε σαν αποτέλεσμα τον περιορισμό των επενδύσεων στην πραγματική οικονομία	• Πέραν της βραχυπρόθεσμης στήριξης ρευστότητας, και εκτός της χρηματοδότησης των κορυφαίων επιχειρήσεων, υπάρχει στόχευση ευκαιριών στήριξης της δυναμικότητας του μη αξιοποιημένου τομέα των μεσαίων επιχειρήσεων, ειδικά των επιχειρήσεων αγροτικών προϊόντων.
• Οι συνθήκες της προηγούμενης κρίσης δεν επέτρεψαν να δοθεί βαρύτητα στις αναδιαρθρώσεις	• Πέραν της άμεσης ανταπόκρισης στην κρίση, υπάρχει στόχευση για αυξημένη στήριξη, συμπεριλαμβανομένων των συν-επενδύσεων, σε εξειδικευμένα εργαλεία ιδιωτικών επενδυτικών κεφαλαίων, κεφάλαια προβληματικών περιουσιακών στοιχείων και άλλα μέτρα για την αντιμετώπιση των εταιριών 'ζόμπι'.
• Το Πλαίσιο Ανανεώσιμης Ενέργειας ύψους €300 εκ. ενίσχυσε σημαντικά την διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας αλλά η έντονη δραστηριότητα στο χώρο περιόρισε τις ευκαιρίες της Τράπεζας.	• Υιοθέτηση μιας ευέλικτης προσέγγισης της αγοράς και αναζήτηση εξειδικευμένων ευκαιριών (π.χ. χρηματοδότηση έργων) με παράλληλη στήριξη της δέσμευσης της Κυβέρνησης για απολιγνιτοποίηση.

• Το προϋπάρχον μη ευνοϊκό περιβάλλον για τις υποδομές των έργων ΣΔΙΤ και το διυσμενές εξωτερικό κλίμα λειτούργησαν ανασταλτικά για τις Ξένες Άμεσες

PUBLIC

Αν και έχει καθυστερήσει λόγω της κρίσης, το ανανεωμένο πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων της κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων των ΣΔΙΤ,

2. Οικονομικό Πλαίσιο

European Bank
for Reconstruction and Development

2.1 . Μακροοικονομικό Πλαίσιο και Προοπτικές Στρατηγικής Περιόδου

Ελλάδα - Κύριοι μακρο-οικονομικοί δείκτες

	2015	2016	2017	2018	2019
Ανοδος ΑΕΠ (% συγκ. Προηγ. Αντισ. περίοδο)	-0.4	-0.2	1.5	1.9	2.0
CPI πληθωρισμός (% μ.ο..)	-1.1	0.0	1.1	0.8	1.1
Υπόλοιπα Δημοσίου (% ΑΕΠ)	-5.7	0.6	1.0	0.4	-0.2
Current account balance (% ΑΕΠ)	-0.2	-1.7	-2.4	-3.4	-2.7
Καθαρές FDI (% ΑΕΠ) [neg. sign = εισροές]	0.2	-2.4	-1.5	-1.6	-1.8
Εξωτερικό χρέος (% ΑΕΠ)	245.5	236.1	227.2	222.4 (e)	219.3 (e)
Μεικτό χρέος Δημοσίου (% ΑΕΠ)	177.82	181.07	179.28	184.85	176.64
Ανεργία (% pop)	24.9	23.6	21.5	19.31	17.3 (Q2)
Ονομαστικό ΑΕΠ (€ δις.)	177.2	176.4	180.2	184.7	190.0

• **Το 2019 οι οικονομικοί δείκτες συνέχισαν να βελτιώνονται.** Σχεδόν μία δεκαετία μετά από βαθιά οικονομική ύφεση, το 2017 ξεκίνησε μια αναπτυξιακή πορεία η οποία συνεχίστηκε το 2018 και το 2019, με το ΑΕΠ να αυξάνεται κατά 1.9% κυρίως λόγω των εξαγωγών και της ιδιωτικής κατανάλωσης και μίας ακόμα επιτυχημένης τουριστικής περιόδου.

• **Σταδιακή βελτίωση της αγοράς εργασίας και των κοινωνικών συνθηκών.** Το ποσοστό ανεργίας συνέχισε να μειώνεται σταθερά και από την κορύφωση του 27.9% το Σεπτέμβριο του 2013, έφτασε στο 17.0% το Μάρτιο του 2020. Η ιδιωτική κατανάλωση ανέκαμψε ακολουθώντας την ανοδική πορεία της απασχόλησης και το διαθέσιμο εισόδημα ανέβηκε κατά 3,8 % το 2019, η ταχύτερη άνοδος από το 2007. Το 2019 η οικονομική κατάσταση της χώρας ήταν στα υψηλότερα επίπεδα των 12 τελευταίων ετών.

• **Το Σεπτέμβριο του 2019 έγινε πλήρης άρση των Capital controls που είχαν επιβληθεί το 2015.** Το επενδυτικό κλίμα βελτιώθηκε λόγω της αναβάθμισης από αρκετούς οίκους αξιολόγησης και της επιτυχούς έκδοσης ομολόγων.

• **Οι ισχυρές Δημοσιονομικές Επιδόσεις και χαλάρωση των δημοσιονομικών στόχων της ΕΕ είναι θετική ένδειξη της ανθεκτικότητας της οικονομίας.** Το πρωτογενές Δημοσιοοικονομικό πλεόνασμα υπερέβη το στόχο του 3.5% του ΑΕΠ το 2018, και τον εκπλήρωσε και το 2019. Λόγω της κατάστασης του COVID-19, δεν υφίσταται ο εν λόγω στόχος για το 2020.

• **Εντούτοις η πανδημία του COVID-19 διέκοψε βίαια αυτή τη σταθερή ανάκαμψη.** Η διακοπή των ταξιδιών εντός και εκτός Ευρώπης το Μάρτιο του 2020 για αρκετούς μήνες επηρέασε σημαντικά τον τουριστικό τομέα ο οποίος αντιπροσωπεύει πλέον του 1/5 του ΑΕΠ. Τα μέτρα εγκλεισμού επίσης μείωσαν τα επίπεδα της ιδιωτικής κατανάλωσης με σημαντικές επιπτώσεις κυρίως για τις ΜμΕ.

• **Η Κυβέρνηση ενέκρινε δημοσιονομικά μέτρα συνολικού ύψους 15,6 δις ευρώ (9,1% του ΑΕΠ) για τον μετριασμό του αντικτύπου του COVID-19 και τη στήριξη επιχειρήσεων και νοικοκυριών.**

• **Σύμφωνα με ένα βασικό σενάριο για την κρίση του COVID-19, το ΑΕΠ αναμένεται από την EBRD να μειωθεί κατά 9,5% το 2020, με ανάκαμψη 4,0% το 2021.**

Πηγή: Εθνικές Αρχές, υπολογισμοί ΔΝΤ και EBRD

2. Οικονομικό Πλαίσιο

2.2 . Σημαντικές Προκλήσεις Μετάβασης

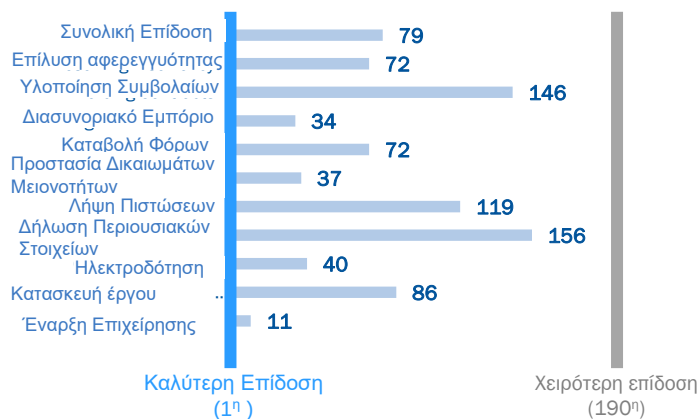

European Bank
for Reconstruction and Development

Ανταγωνιστικότητα (5.78)

- Αδύναμο ρυθμιστικό πλαίσιο που δεν ευνοεί την επιχειρηματικότητα και απεικονίζεται σε χαμηλή κατάταξη στην έκθεση Doing Business της Παγκόσμιας Τράπεζας.
- Οι εξαγωγές αγαθών γενικά αφορούν προϊόντα χαμηλής προστιθέμενης αξίας σε σύγκριση με της ΕΕ και το ποσοστό των υπηρεσιών επικοινωνίας καθώς και των χρηματοπιστωτικών και λοιπών επιχειρηματικών υπηρεσιών είναι πολύ χαμηλό επί του συνόλου εξαγωγής υπηρεσιών.
- Περιορισμένη κρατική παρέμβαση όσον αφορά επιδοτήσεις προς τον ιδιωτικό τομέα, δημόσιες επιχειρήσεις και λοιπούς κλάδους, αλλά ένας δημόσιος τομέας σημαντικού μεγέθους (20% του ΑΕΠ το 2018).
- Χαμηλό επίπεδο αντικειμενικής συνολικής ποιότητας εκπαίδευσης έναντι των αντιστοίχων στην ευρωζώνη.

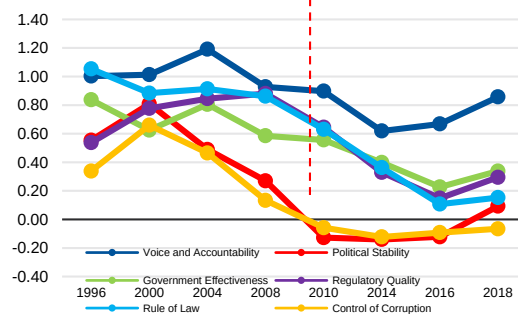
Ευκολία του Επιχειρείν

Χρηστή διακυβέρνηση (5.22)

- Η Ελλάδα βρίσκεται κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ και στους έξι Παγκόσμιους Δείκτες Διακυβέρνησης της Παγκόσμιας Τράπεζας.
- Φορολογικοί δείκτες, αναποτελεσματική γραφειοκρατία και διαφθορά είναι σημαντικά εμπόδια στο επιχειρείν.
- Χαμηλές επιδόσεις σε επίπεδο δικαιωμάτων ιδιοκτησίας και αναποτελεσματικότητα δικαστικού κλάδου που απεικονίζονται στην κατάταξη της Ελλάδας στην 59^η θέση μεταξύ 141 οικονομιών χωρών σύμφωνα με την έκθεση WEF Global Competitiveness Report 2019.
- Προσπάθειες τελευταίων ετών για προώθηση της διαφάνειας και λογοδοσίας στην δημόσια διοίκηση. Ορθή εταιρική διακυβέρνηση αλλά μη ισόρροπη κατανομή των φύλων σε ΔΣ.
- Οι μεταρρυθμίσεις σε επίπεδο κρατικών προμηθειών προχωρούν αλλά θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στον εξορθολογισμό των ηλεκτρονικών εγκαταστάσεων και στον επαγγελματισμό του προσωπικού.

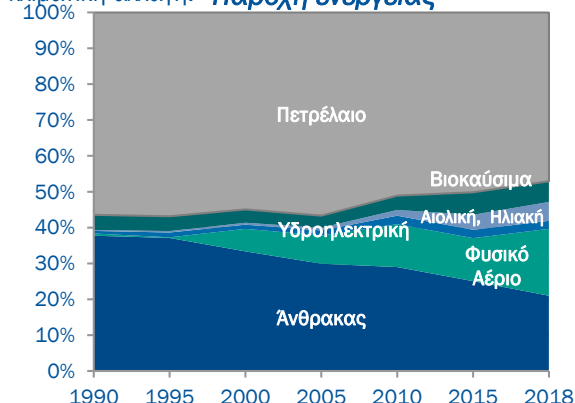
Δείκτες Διεθνούς Διακυβέρνησης (από -2.5 έως +2.5 το βέλτιστο)

Πράσινη Ανάπτυξη (6.13)

- Σημαντική άνοδος του μεριδίου των ανανεώσιμων αλλά η επίτευξη των κλιματικών στόχων της ΕΕ παραμένουν πρόκληση (αδυναμία εφαρμογής των περιβαλλοντικών κανονισμών).
- Πολύ μεγάλη πυκνότητα εκπομπών ρύπων, πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Ελάχιστες επενδύσεις για καταπολέμηση και έλεγχο ατμοσφαιρικής ρύπανσης.
- 25% παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από πηγές άνθρακα (2019). Κυβερνητικά σχέδια παύσης λιγνιτικών εργοστασίων μέχρι το 2023 και παρά την πανδημία υπάρχει επαναδιατύπωση της δέσμευσής της.
- Ανάγκη σταδιακής απόσυρσης μέτρων στερεών καυσίμων και επιτάχυνση στροφής προς ανανεώσιμη ενέργεια σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα.
- Επείγουσα ανάγκη βιώσιμης διαχείρισης αποβλήτων και επεξεργασίας υγρών αποβλήτων.
- Έλλειψη σχεδιασμού για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.

Παροχή ενέργειας

2. Οικονομικό Πλαίσιο

2.2 . Σημαντικές Προκλήσεις Μετάβασης

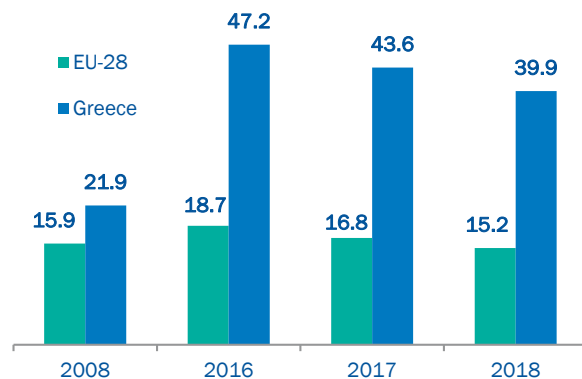

European Bank
for Reconstruction and Development

Ολοκλήρωση (6.24)

- Υψηλά επίπεδα ανεργίας ειδικά στις γυναίκες (23%) και τους νέους (28.3%).
- Μεγαλύτερες ανισορροπίες μεταξύ των φύλων συγκριτικά με άλλες χώρες δραστηριοποίησης, μικρή συμμετοχή γυναικών στο εργατικό δυναμικό αν και υπερέρχουν ποσοστιαία στην ολοκλήρωση δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Χαμηλή απασχολησιμότητα νέων πτυχιούχων, μετανάστευση εκτός Ελλάδος και αναντιστοίχια δεξιοτήτων.
- Παρά την πρόσβαση σε εκπαίδευση & υπηρεσίες οι περιφερειακές ανισότητες και τα μεταναστευτικά ρεύματα στα νησιά ασκούν πρόσθετη πίεση στους πόρους των πληττόμενων περιοχών.
- Περιορισμένες δομές στήριξης για άτομα με αναπηρίες, άνευ Εθνικού Σχεδίου Δράσης, και ελάχιστη μαθησιακή στήριξη παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες

Ανεργία νέων (%)

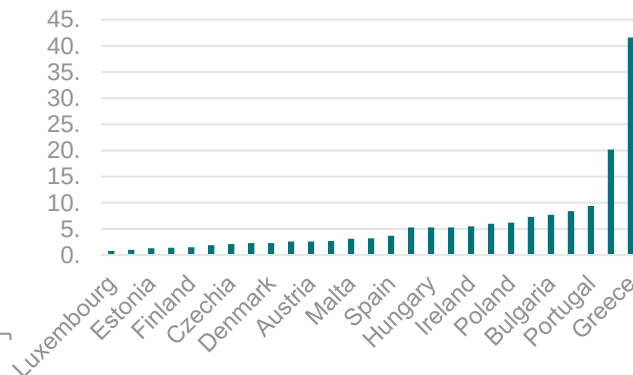

Πηγή: Eurostat

Ανθεκτικότητα (7.04)

- Ακόμα και χωρίς την τρέχουσα κρίση, το χρηματοπιστωτικό σύστημα συνεχίζει να λειτουργεί υπό συνθήκες πίεσης με εξαιρετικά υψηλά επίπεδα NPLs (42%) μειούμενα με αργούς ρυθμούς.
- Βελτιωμένη ρευστότητα τραπεζικού τομέα, όμως χαμηλότερη από τα πρότυπα της ΕΕ, μικρότερη κερδοφορία τραπεζών συγκριτικά με άλλες χώρες δραστηριοποίησης, μικρή επάρκεια κεφαλαίων συγκριτικά με το μέσο όρο της περιφέρειας.
- Αρνητικές τραπεζικές πιστωτικές ροές (αν και προσφάτως αυτό αλλάζει για τις μεγάλες επιχειρήσεις), συμβολαιοποιημένες πιστώσεις νοικοκυριών, περιορισμένη πρόσβαση ΜμΕ σε χρηματοδότηση. Οι τράπεζες λόγω της πανδημίας δεν είναι πρόθυμες να δανείσουν.
- Σημαντική πρόοδος ανοίγματος αγοράς Φυσικού Αερίου, μικρότερη πρόοδος στη μεταρρύθμιση αγοράς ηλεκτρισμού, κυβερνητική δέσμευση εκσυγχρονισμού της ΔΕΗ, η οποία επλήγη σημαντικά λόγω της κρίσης COVID-19.
- Σημαντική πρόοδος στην ιδιωτικοποίηση αερίου και ηλεκτρικών δικτύων, χρειάζεται προσοχή στην παραγωγή/προμήθεια.

Μη εξυπηρετούμενα δάνεια (%)

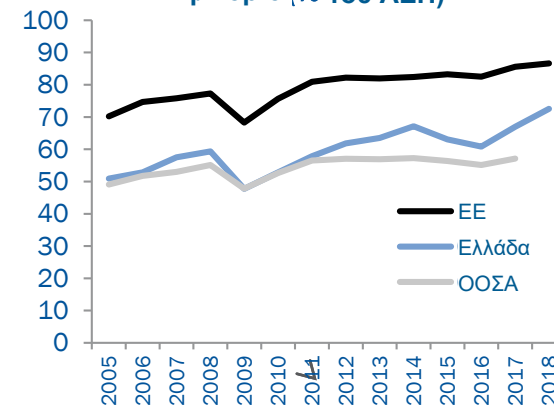
Πηγή: Eurostat, 2019

PUBLIC

Περιεκτικότητα (6.41)

- Μικρό μερίδιο εμπορίου στο ΑΕΠ συγκριτικά με τα πρότυπα της ΕΕ. Εφαρμογή πολλών μη δασμολογικών μέτρων (υγειονομικά, φυτοϋγειονομικά, τεχνικά), αλλά κόστος διασυνοριακού εμπορίου ίδιο με περιφερειακό μέσο όρο.
- Σταθερή άνοδος ροών Ξένων Άμεσων Επενδύσεων στην περίοδο 2017-2019 αν και παραμένουν χαμηλότερα από τις χώρες αναφοράς της περιφέρειας & του ΟΟΣΑ και ο 5ετής μέσος όρος χαρτοφυλακίου εισροών είναι κάτω από τον μέσο όρο της EBRD.
- Σύνολο ιδιωτικών & δημοσίων επενδύσεων σε υποδομές κάτω από μέσο όρο του ΟΟΣΑ, ανάγκη βελτίωσης ποιότητας των αναγκών σε υποδομές μεταφορών – η Ελλάδα κατατάσσεται 25^η ανάμεσα στις 28 χώρες της ΕΕ.
- Υψηλή πρόσβαση σε ευρυζωνικότητα αν και το εύρος ζώνης ανά χρήστη υπολείπεται των άλλων χωρών δραστηριοποίησης της EBRD

Εμπόριο (% του ΑΕΠ)

Πηγή: WB World Development Indicators

3. Κυβερνητικές Προτεραιότητες και Συμμετοχή Ενδιαφερομένων

3.1. Κυβερνητικές Προτεραιότητες Μεταρρυθμίσεων

Αν και η κυβέρνηση εστίασε σε βραχυπρόθεσμα μέτρα αντιμετώπισης της κρίσης για να δώσει ρευστότητα στην οικονομία και ειδικά στις ΜμΕ, και να στηρίξει τους ευάλωτους εργαζόμενους/άτομα, η νέα Κυβέρνηση παραμένει δεσμευμένη να προχωρήσει με φιλόδοξη ατζέντα μεταρρυθμίσεων μόλις σταθεροποιηθούν οι συνθήκες, μεταξύ άλλων στους παρακάτω τομείς:

- **Ενέργεια:** Περεταίρω απελευθέρωση και διαφοροποίηση της αγοράς ενέργειας με επίκεντρο τις ανανεώσιμες πηγές. Σχέδιο διάσωσης της ΔΕΗ (Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού), μείωση της εξάρτησης από το λιγνίτη και μερική ιδιωτικοποίηση κλάδων της ΔΕΗ.
- **Μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα κρατικών θεσμών:** εκσυγχρονισμός και ψηφιοποίηση δημόσιας διοίκησης.
- **Ενίσχυση επιχειρηματικού περιβάλλοντος:** μείωση της γραφειοκρατίας, βελτίωση της διακυβέρνησης, βελτίωση της αποτελεσματικότητας του δικαστικού συστήματος.
- **Φορολογική Μεταρρύθμιση:** μείωση φόρου εισοδήματος και εταιρικής φορολόγησης, φορολογικά κίνητρα για επενδυτές, μείωση ΦΠΑ, μείωση ΕΝΦΙΑ.
- **Ιδιωτικοποιήσεις:** Έναρξη του Έργου στο Ελληνικό, μεταξύ άλλων μέσω ιδιωτικών επενδύσεων ύψους € 2 δις στην πρώτη φάση αξιοποίησης. Προγραμματισμένες ιδιωτικοποιήσεις του Διεθνούς Αερολιμένος Αθηνών, Ελληνικών Πετρελαίων (ΕΛΠΕ) και άλλων.
- **Τουρισμός:** ανάπτυξη νησιωτικού και ηπειρωτικού τουρισμού (πολιτιστική κληρονομιά) μέσω επενδύσεων σε υποδομές, μεταξύ άλλων μέσω μιας νέας Στρατηγικής Βιώσιμου Τουρισμού.
- **Δημοσιονομική πολιτική:** Συνεχιζόμενη προσπάθεια εκπλήρωσης των συμφωνημένων φιλόδοξων δημοσιονομικών στόχων μόλις υποχωρήσει η κρίση του COVID-19 και συνεργασία με διεθνείς θεσμούς.
- **Μεταναστευτικό:** εξορθολογισμός της διαδικασίας ασύλου και δημιουργία νέων δομών στέγασης.

3.2. Τομείς Μεταρρυθμίσεων της EBRD σε συμφωνία με τις Αρχές

- Αυξημένη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα σε κρίσιμες υποδομές, ειδικά στους τομείς της ενέργειας και των μεταφορών, μέσω παραχωρήσεων, ΣΔΙΤ και ιδιωτικοποίησης σημαντικής κρατικής περιουσίας
- Επιτάχυνση του περιβαλλοντικού μετασχηματισμού της Ελλάδας σύμφωνα με τις δεσμεύσεις απελευθέρωσης από τον άνθρακα μέχρι το 2024 με επέκταση της ικανότητας παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, πράσινες επενδύσεις στους δήμους και στήριξη του Just Transition στην Ελλάδα.
- Υποστήριξη μεγαλύτερων ιδιωτικών επενδύσεων μέσω συνεχιζόμενων μεταρρυθμίσεων στο επενδυτικό περιβάλλον και μείωση των NPL και με την ταχεία υλοποίηση των προγραμμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος και του Hercules.
- Ενίσχυση της ανθεκτικότητας της Ελληνικής οικονομίας για να ξεπεραστεί η κρίση COVID-19 μέσα από στοχευμένα μέτρα στήριξης ρευστότητας και επείγοντα κονδύλια κεφαλαίων κίνησης για ιδιωτικές εταιρίες

3.3 Σημαντικά μηνύματα της κοινωνίας των πολιτών προς EBRD

- Η διαφάνεια, τα ανοιχτά δεδομένα, οι ανοιχτές δημόσιες προμήθειες συνεχίζουν να είναι σημαντικές προκλήσεις, ειδικά δεδομένης της κρίσης στον τομέα της δημόσιας υγείας. Η ακεραιότητα του ιδιωτικού τομέα έχει παρουσιάσει βελτίωση αλλά οι βέλτιστες πρακτικές θα πρέπει να καλύπτουν και τις ΜμΕ.
- Η διαχείριση αποβλήτων συχνά δεν εκτιμάται επαρκώς στην δημιουργία της ατζέντας για την βιωσιμότητα. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (European Green Deal) θα πρέπει να δοθεί έμφαση σε μεθόδους διαχείρισης αποβλήτων για παραγωγή ενέργειας
- Η κυκλική οικονομία είναι ένα δομικό στοιχείο της ανάπτυξης της βιωσιμότητας στην Ελλάδα και ενθαρρύνεται η ενσωμάτωση αυτών των μοντέλων στις δραστηριότητες της EBRD, όπου αυτό είναι εφικτό.
- Μόλις περάσει η επείγουσα φάση αντιμετώπισης της κρίσης θα υπάρξει ανάγκη να αξιολογηθούν περεταίρω οι στρατηγικές και οικονομικές ανάγκες στην Ελλάδα και να προσαρμοστούν οι παρεμβάσεις αναλόγως.

4. Στρατηγικές προτεραιότητες της EBRD για την Ελλάδα

European Bank
for Reconstruction and Development

Τι πρέπει να αλλάξει;
(Διάγνωση Χώρας)

Μπορεί να αλλάξει;
(Πολιτική Οικονομία)

Τι μπορεί να κάνει η Τράπεζα
(Θεσμικές Δυνατότητες)

Στρατηγικές Προτεραιότητες
(2020-2025)

Τι θέλουμε να πετύχουμε
(Σημαντικοί Στόχοι)

Ενίσχυση της
ανταγωνιστικότητας με
διευκόλυνση της επέκτασης
του ιδιωτικού τομέα

Στήριξη βιώσιμης ενέργειας
και υποδομών, μεταξύ
άλλων μέσω επιπλέον
περιφερειακών
διασυνδέσεων

Περαιτέρω ενίσχυση της
ανθεκτικότητας του
χρηματοδοτικού τομέα

- Περισσότερες δυνατότητες προστιθέμενης αξίας εταιριών και ΜμΕ
- Καλύτερη ολοκλήρωση αλυσίδας αξιών και διασυνοριακών συνδέσεων
- Βελτιωμένη διακυβέρνηση και επιχειρηματικό περιβάλλον
- Αυξημένη ιδιοκτησία ή συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα

- Αυξημένες δυνατότητες ανανεώσιμης ενέργειας και πιο διαφοροποιημένο ενεργειακό μίγμα για προώθηση απολιγνιτοποίησης της οικονομίας
- Αυξημένη αποδοτικότητα πόρων και κλίματος προσαρμογής
- Βελτιωμένη ποιότητα και συνδεσιμότητα μεταφορών και ενεργειακών δικτύων

- Ενίσχυση της αντοχής του χρηματοπιστωτικού τομέα μέσω κεφαλαιοποίησης δομών βιώσιμης χρηματοδότησης
- Διευρυμένες και διαφοροποιημένες τοπικές κεφαλαιαγορές χρεωστικών και μετοχικών τίτλων
- Μεγαλύτερη ποικιλία και υψηλή ποιότητα χρηματοδοτικών προϊόντων και υπηρεσιών

- Σύνθετο ρυθμιστικό πλαίσιο και αναποτελεσματική γραφειοκρατία εμποδίζουν την επιχειρηματικότητα και τις επενδύσεις
- Οικονομία συγκεντρωμένη σε 4 τομείς με βασικότερους τον τουρισμό και τα ακίνητα οι οποίοι πιθανότατα θα πληγούν περισσότερο λόγω κρίσης COVID-19
- Οι ΜμΕ αποτελούν το 99% των επιχειρήσεων αλλά πολλές έχουν χαμηλή παραγωγικότητα και περιορισμένη πρόσβαση σε χρηματοδότηση.
- Λίγες εξαγωγές κυρίως προϊόντων χαμηλής προστιθέμενης αξίας και μέτριες διασυνδέσεις GVC
- Η ανεργία παραμένει σε υψηλά επίπεδα ειδικά στους νέους και τις γυναίκες. Πιθανότατα θα αυξηθεί λόγω κρίσης
- Άνιση πρόοδος έως σήμερα ιδιωτικοποιήσεων/ΣΔΙΤ

- Το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών αυξάνεται αλλά ακόμα 25% του ηλεκτρισμού παράγεται από εργοστάσια λιγνίτη
- Σημαντική ατμοσφαιρική ρύπανση, πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ
- Πρόκληση επίτευξης των κλιματικών στόχων της ΕΕ. Έλλειμμα επιβολής περιβαλλοντικών κανονισμών
- Επείγουσα ανάγκη εκσυγχρονισμού και ανακαίνισης υπάρχοντος κτιριακού δυναμικού
- Οι επενδύσεις υποδομών υπολείπονται των ομοίων στην ΕΕ (€1.4δισ./έτος εκτιμώμενη έλλειψη), ακόμα και πριν την κρίση, ιδιαίτερα για σιδηροδρόμους/αυτοκινητόδρομους
- Από τα χαμηλότερα επίπεδα εμπορικής ολοκλήρωσης στην ΕΕ με υψηλούς Μη Δασμολογικούς Φραγμούς
- Συνεχίζουν οι περιφερειακές ανισότητες σε επίπεδο εκπαίδευσης και υπηρεσιών

- Η ρευστότητα του τραπεζικού τομέα είχε βελτιωθεί σημαντικά πριν την κρίση αλλά αυτή τη στιγμή είναι υπό μεγάλη πίεση
- Τα Μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα παραμένουν περίπου στο 44%, το 2° υψηλότερο στις χώρες δραστηριοποίησης της EBRD
- Χαμηλή κερδοφορία τραπεζών και ποσοστό κεφαλαιακής επάρκειας (16%)
- Μόλις υπάρξει σταθεροποίηση ο τομέας θα χρειαστεί πιο εξελιγμένα, μακροχρόνια χρηματοδοτικά εργαλεία συμπ. Επιλέξιμων

- Καλύτερες συνθήκες στην αγορά μπορεί να οδηγήσουν σε νέες επιχειρηματικές επενδύσεις μόλις ξεπεραστεί η σημερινή κρίση
- Νέα κυβερνητική ατζέντα μεταρρυθμίσεων, μεταξύ άλλων βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος
- Πρόσφατες προσπάθειες εκσυγχρονισμού της δημόσιας διοίκησης και προώθηση μεγαλύτερης διαφάνειας και λογοδοσίας
- Σαφής δέσμευση της νέας Κυβέρνησης για ιδιωτικοποιήσεις, ΣΔΙΤ (π.χ. το νέο πρόγραμμα Preparation Facility) αν και η κρίση ενδέχεται να επηρεάσει τους χρόνους
- Προσπάθειες της Ελληνικής Εταιρίας Συμμετοχών και Περιουσίας (HCAP) για ενίσχυση της διακυβέρνησης στις δημόσιες επιχειρήσεις
- Μεγάλες δυνατότητες για βιώσιμο ανταγωνιστικό τουρισμό χωρίς αποκλεισμούς.

- Δεσμεύσεις σύμφωνα με την NDC της ΕΕ για μείωση των εκπομπών GHG και παραμένει η δέσμευση της Κυβέρνησης να κλείσει τους λιγνιτικούς σταθμούς έως το 2013 και να στηρίξει τις πληττόμενες περιοχές
- Εθνικός στόχος Ανανεώσιμης Ενέργειας 61% και πρόσφατο έντονο εμπορικό ενδιαφέρον
- Καλή γεωγραφική τοποθέτηση για ανάπτυξη εμπορικών/επενδυτικών δεσμών με την Νοτιοανατολική Ευρώπη, περιοχή με μεγάλες προοπτικές ανάπτυξης
- Αυξημένο ενδιαφέρον στα Δυτικά Βαλκάνια, μελετώνται διάφορες διαδρομές μεταφορών συμπ. μέσω Θεσσαλονίκης
- Νέες/διαφοροποιημένες ενεργειακές πηγές/δίκτυοι
- Προσπάθειες ανάπλασης αστικού χώρου για περισσότερο πράσινο, πιο ανταγωνιστικές πόλεις

- Κυβερνητικό πρόγραμμα μέτρων τόνωσης και ενδεχόμενη αναβολή καταβολής δόσης δανείου
- Συνεχείς προσπάθειες τακτοποίησης των NPES, συμπ. των ενεργών υπηρεσιών και των πωλήσεων της αγοράς και τροποποιήσεις του καθεστώτος αφερεγγυότητας
- Προγράμματα Τράπεζα της Ελλάδος και HFSF (Hercules) για μείωση της έκθεσης NPE θα αποκτήσουν ακόμα μεγαλύτερη σπουδαιότητα στην διαδικασία ανάκαμψης

- Αποτελεσματικά εργαλεία για στήριξη Ελληνικών Εταιριών και ΜμΕ, με βραχυπρόθεσμη στήριξη ρευστότητας
- Η χρηματοδότηση της EBRD μπορεί να βοηθήσει στην επιτάχυνση της ανάκαμψης μέσω κινητοποίησης των εξαγωγών
- Δυνατή στήριξη επιδόσεων εμπορευματοποίησης και/ή βελτίωση εταιρικής διακυβέρνησης στις Κρατικές Επιχειρήσεις
- Η πολιτική ενεργούς συμμετοχής μπορεί να προωθήσει περαιτέρω το επιχειρηματικό κλίμα και την οικονομική μεταρρύθμιση
- Η συμβουλευτική της EBRD μπορεί να ενισχύσει τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα, μεταξύ άλλων των ιδιωτικοποιήσεων και ΣΔΙΤ
- Στοχευμένες επενδύσεις μπορούν να δώσουν ώθηση στον τουρισμό και να διευρύνουν τη διασύνδεση με τις τοπικές κοινωνίες και να βοηθήσουν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων

- Έντονη θεσμική και οικονομική στήριξη για ανανεώσιμη ενέργεια και κλιματικές δράσεις
- Πολλά υποσχόμενες ευκαιρίες στήριξης της ατζέντας Just Transition
- Η EBRD μπορεί να βοηθήσει τους πελάτες να βελτιώσουν την ικανότητα προσαρμογής τους
- Η EBRD μπορεί να χρηματοδοτήσει την ενεργειακή διασυνδεσιμότητα συμπ. των περιφερειακών δικτύων
- Η EBRD μπορεί να συγχρηματοδοτήσει επιλεγμένα έργα μεταφορών για να στηρίξει τις περιφερειακές διασυνδέσεις
- Έργα της EBRD μπορούν να υποστηρίξουν πρωτοβουλίες αστικής ανάπτυξης και προγράμματα πόλεων για ευρύτερη βιωσιμότητα

- Καλές επιδόσεις στην ενίσχυση του τραπεζικού τομέα
- Αποτελεσματικές πολιτικές και εργαλεία στήριξης εκκαθάρισης NPL, συμπ. της Vienna Initiative
- Εμπειρία στις αναπτυσσόμενες κεφαλαιαγορές και εξελιγμένα χρηματοδοτικά εργαλεία συμπ. των πράσινων προϊόντων
- Η Τράπεζα μπορεί να αναπτύξει χρηματοδοτήσεις μετοχικού κεφαλαίου για μη τραπεζικά χρηματοδοτικά ιδρύματα

5. Πλαίσιο δραστηριοτήτων και αποτελεσμάτων

Προτεραιότητα 1: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας διευκολύνοντας την επέκταση του ιδιωτικού τομέα

Βασικοί στόχοι	Δραστηριότητες	Παρακολούθηση δεικτών (Αποτελέσματα)
Ενίσχυση της ικανότητας των επιχειρήσεων και των ΜμΕ να προσδώσουν αξία Ενσωμάτωση ενισχυμένων αξιών και επέκταση των διασυννοριακών διασυνδέσεων	- Ενισχυμένη στήριξη των ιδιωτικών εταιρειών με δυνατά επιχειρηματικά μοντέλα και ισχυρό εξαγωγικό δυναμικό μέσω άμεσων και έμμεσων χρηματοδοτήσεων (συμπεριλαμβανομένων των βραχυχρόνιων κεφαλαίων κίνησης και εφόσον είναι δυνατόν μέσω συμμετοχής σε μελλοντικά κέρδη), με έμφαση στις διασυννοριακές συναλλαγές, με θέσπιση μιας στρατηγικής ενοποίησης - Στοχευμένη χρηματοδότηση στις ΜμΕ (μεταξύ άλλων βραχυπρόθεσμη ρευστότητα και χρήση μηχανισμών εγγυήσεων μέσω RSF όπου είναι εφικτό) και προσαρμοσμένη στήριξη μέσω του ASB της Τράπεζας για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της εταιρικής διακυβέρνησης και με αύξηση της ετοιμότητας για εξαγωγές σε συνδυασμό με την αναμενόμενη επέκταση του προγράμματος TFP της Τράπεζας - Ενίσχυση της καινοτομίας και της τεχνολογίας με υποστήριξη άμεσων ξένων επενδύσεων σε διάφορους τομείς, με στοχευμένη χρηματοδότηση (συμπεριλαμβανομένων equity και venture capitals) - Συνεχιζόμενη στήριξη για την επιλεκτική οικονομική και/ή επιχειρησιακή αναδιάρθρωση βιώσιμων εταιριών, μεταξύ άλλων με επενδύσεις σε εξειδικευμένα επενδυτικά κεφάλαια - Στοχευμένες επενδύσεις, μεταξύ άλλων μέσω πλαίσιων, για περεταίρω ανάπτυξη της αειφορίας και του τουρισμού χωρίς αποκλεισμούς, στήριξη της απασχόλησης των νέων και των σχέσεων με τις τοπικές οικονομίες - Ευκαιρίες στήριξης των εταιρικών πελατών ώστε να αναπτύξουν προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και να ελαχιστοποιηθούν οι επιπτώσεις της τρέχουσας κρίσης κατά τη φάση ανάκαμψης	- Συνολικός αριθμός / όγκος ανεξόφλητων δανείων για επιχειρήσεις και / ή ΜμΕ - Αριθμός ASB και εταιρικών πελατών που ανέφεραν αυξημένες εξαγωγές ή / και παραγωγικότητα
Βελτιωμένη διακυβέρνηση και επιχειρηματικό περιβάλλον Αυξημένη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα	- Ευκαιρίες στήριξης της διακυβέρνησης, μεταξύ άλλων με την ανάπτυξη ικανοτήτων και τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος - Συνεχής στήριξη της ιδιωτικοποίησης, της εμπορευματοποίησης, της μεγαλύτερης συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα (π.χ. ΣΔΙΤ) σύμφωνα με ό,τι είναι εφικτό λόγω των συνθηκών κρίσης, όπως: - τεχνική και οικονομική υποστήριξη στο κυβερνητικό πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων - σύνδεση με επιλεγμένες ΔΕΚΟ για την προώθηση των μεταρρυθμίσεων βάσει της αγοράς, των περισσότερο εμπορικών πρακτικών και της βελτιωμένης εταιρικής διακυβέρνησης - Μαζί με την κυβέρνηση, δημιουργία ενός κατά παραγγελία Εργαλείου Προετοιμασίας Έργου ΣΔΙΤ για να παρέχεται τεχνική βοήθεια σε σημαντικά έργα υποδομών - Προώθηση καθιέρωσης ενός ισχυρού καθεστώτος εταιρικής διακυβέρνησης, που θα συμπεριλαμβάνει προβλέψεις για το κλίμα, οι οποίες θα ενισχύσουν τις πρακτικές και τις πολιτικές αναφοράς και λογοδοσίας	- Νομικές, θεσμικές ή/και κανονιστικές βελτιώσεις στο επιχειρηματικό περιβάλλον - Αριθμός εφαρμοζόμενων ΣΔΙΤ ή παραχωρήσεων - Βελτίωση εταιρικής διακυβέρνησης (εμπορικές πρακτικές στις υποστηριζόμενες Κρατικές Επιχειρήσεις)

5. Πλαίσιο δραστηριοτήτων και αποτελεσμάτων

Προτεραιότητα 2: Υποστήριξη βιώσιμης ενέργειας και υποδομών, μεταξύ άλλων μέσω περαιτέρω περιφερειακών δεσμών

Βασικοί στόχοι	Δραστηριότητες	Παρακολούθηση δεικτών (Αποτελέσματα)
Αυξημένο δυναμικό ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και πιο διαφοροποιημένο ενεργειακό μείγμα με στόχο την εξάλειψη του άνθρακα στην οικονομία Αύξηση αποτελεσματικότητας πόρων και κλιματικής ανθεκτικότητας	- Αύξηση αποδοτικότητας ενέργειας και πόρων, κλιματικής προσαρμογής και απελευθέρωσης από τον άνθρακα σε διάφορους τομείς, άμεσα σε συνεργασία με ιδιώτες πελάτες ή από το χώρο του δημοσίου και έμμεσα μέσω στοχοθετημένων πιστώσεων - Βασιζόμενοι στο Ελληνικό Πλαίσιο Επενδύσεων σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας της Τράπεζας ύψους 300 εκατ. Ευρώ, διευκολύνουμε την επέκταση των ανανεώσιμων πηγών με μέτρα στήριξης της αγοράς και χρηματοδότηση έργων παραγωγής και διανομής με κινητήριο δύναμη την ιδιωτική αγορά - Στοχευμένες συμβουλές και επενδύσεις που στηρίζουν την κυβερνητική δέσμευση για μείωση των εκπομπών άνθρακα, οι οποίες περιλαμβάνουν κατάλληλο νομικό ρυθμιστικό πλαίσιο και άλλα μέτρα για την βελτίωση του ενεργειακού μείγματος, καθώς και κοινωνικοοικονομικές παρεμβάσεις για τη στήριξη των πληττόμενων περιοχών που βρίσκονται σε φάση μετάβασης σε μία νέα οικονομία σύμφωνα με την ατζέντα Just Transition της Ελλάδας - Στήριξη καθαρών και ασφαλέστερων πηγών ενέργειας, π.χ. διευκόλυνση της μετάβασης από τον άνθρακα και το πετρέλαιο σε μεταβατικά καύσιμα όπως το φυσικό αέριο, σύμφωνα με τους στόχους της ΕΕ για το κλίμα	- Συνολικό δυναμικό εγκαταστάσεων ανανεώσιμης ενέργειας(MW) - Συνολική εξοικονόμηση ενέργειας (GJ/y) - Μείωση ή αποφυγή εκπομπών CO2 (τόνοι/έτος)
Βελτιωμένη ποιότητα και συνδεσιμότητα των δικτύων μεταφορών και ενέργειας	- Στήριξη περαιτέρω ανάπτυξης μέσω ΣΔΙΤ ή άλλων λύσεων που παρέχονται από τον ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων και των εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών εγκαταστάσεων, ενδεχομένως μέσω του Πακέτου Αλληλεγγύης της Τράπεζας, των μεταφορών, της εφοδιαστικής και της ενεργειακής υποδομής, και των επενδύσεων σε βιομηχανικές εγκαταστάσεις, που ενισχύουν την ένταξη της Ελλάδας στις περιφερειακές αγορές της ΝΑ Ευρώπης και των Βαλκανίων, όπως: - ολοκληρωμένες υποδομές μεταφορών κάθε τύπου, στο οδικό, λιμενικό, και αέριο δίκτυο; - σύμφωνα με τους κλιματικούς στόχους της ΕΕ, διασυνδέσεις φυσικού αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας και συναφείς υποδομές, με έμφαση στη χρηματοδότηση ιδιωτικών διανομέων ενόψει της αυξανόμενης απελευθέρωσης της αγοράς, και - εκσυγχρονισμός και επέκταση των υποδομών προς έξυπνα δίκτυα και ψηφιοποίηση που θα διευκολύνει την ταχύτερη διεύθυνση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. - Επιλεκτική σύνδεση με τις αρμόδιες αρχές για βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας των δημοτικών υπηρεσιών, πρωτίστως μέσω ΣΔΙΤ και παροχή τεχνικής βοήθειας στην αυτοδιοίκηση αναλόγως των αναγκών - Αξιοποίηση εμπειρίας και πόρων του ιδιωτικού τομέα για στήριξη της αστικής ανάπτυξη και αναδημιουργίας - Με την επιφύλαξη της απαραίτητης επιχορήγησης, εντοπισμός επιλογών ενίσχυσης των δημοτικών υποδομών σε κοινότητες που φιλοξενούν μεγάλο αριθμό μεταναστών	- Βελτίωση ή αύξηση του στόχου στο δυναμικό του δικτύου υποδομής - Υποδομές ΣΔΙΤ / παραχωρήσεις που υλοποιούνται με ιδιωτική χρηματοδότηση

5. Πλαίσιο δραστηριοτήτων και αποτελεσμάτων

Προτεραιότητα 3: Περαιτέρω ενίσχυση της ανθεκτικότητας του χρηματοπιστωτικού τομέα

Βασικοί στόχοι	Δραστηριότητες	Παρακολούθηση δεικτών (Αποτελέσματα)
Ενισχυμένη ανθεκτικότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα μέσω κεφαλαιοποίησης και βιώσιμων δομών χρηματοδότησης	- Συνεχής στήριξη των τραπεζών σε κρίσιμα ζητήματα που αφορούν στη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων με: - επενδύσεις σε εξειδικευμένες πλατφόρμες εξυπηρέτησης, επεξεργασίας ή αναδιάρθρωσης - τιτλοποίηση ή / και εκποίηση χαρτοφυλακίων NPL και - Οικονομική αναδιάρθρωση των single-asset και μεγαλύτερων NPL μαζί με στρατηγικούς επενδυτές - Βοήθεια, όπου χρειάζεται, στην υλοποίηση των προγραμμάτων για την μείωση των NPLs της Τράπεζας της Ελλάδος και του προγράμματος Hercules. - Στήριξη των τοπικών τραπεζών με ανάπτυξη ικανοτήτων και νέων προϊόντων και περαιτέρω ενίσχυση της κεφαλαιακής τους βάσης με μηχανισμούς επιμερισμού του κινδύνου και βοήθεια με τις απαιτήσεις του MREL και άλλων πράσινων επενδύσεων - Διευρυμένη πρόσβαση και περαιτέρω ενοποίηση των μη τραπεζικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, συμπεριλαμβανομένων των ασφαλιστικών, leasing, factoring και λοιπών διαμεσολαβητών	- Μηχανισμοί ανάλυσης NPL που τέθηκαν με βοήθεια της EBRD - Νέα ή εκτεταμένα μέσα χρηματοδότησης: επιμερισμός κινδύνου και / ή εργαλεία MREL
Βελτιωμένες και διαφοροποιημένες αγορές τοπικού χρέους και κεφαλαίου	- Στη φάση σταθεροποίησης, στήριξη της περαιτέρω ανάκαμψης των αγορών μετοχικού και δανειακού κεφαλαίου και αρωγή για την διεύρυνση της βάσης επενδυτών ,νέες εκδόσεις ομολόγων και επιλεγμένα μετοχικά κεφάλαια - Διευκόλυνση της επανεμφάνισης των ιδιωτικών κεφαλαίων και άλλων επιχειρηματικών κεφαλαίων, από κοινού επενδύσεις με κεφάλαια PE/VC, ιδίως όσων στοχεύουν σε τομείς υψηλής ανάπτυξης και εξαγωγές - Ενθάρρυνση περεταίρω ανάπτυξης των κεφαλαιαγορών με διευκόλυνση των IPO/SPO και άλλων νέων εκδοτών, (με στήριξη μεταξύ άλλων pre-listing για ΜμΕ), προώθηση πράσινων μηχανισμών στην κεφαλαιαγορά και παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στο Υπουργείο Οικονομικών	- Διευκόλυνση στον όγκο των νέων συναλλαγών στην κεφαλαιαγορά - Αριθμός νέων εκδόσεων ομολόγων ή καταλόγων στις κεφαλαιαγορές
Αυξημένη ποικιλία και πολυπλοκότητα χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών	- Αναλόγως των συνθηκών, στήριξη της εισαγωγής νέων και πιο εξελιγμένων χρηματοδοτικών μέσων (π.χ. τιτλοποίηση) - Στήριξη σε καινοτομίες, μεταξύ άλλων μέσω επενδύσεων μετοχικού κεφαλαίου / οιονοί μετοχών σε FinTech, ψηφιοποίηση, παρόχους πληρωμών και άλλες καινοτόμες εταιρίες - Πολιτική δέσμευση συνέργειας με την Τράπεζα της Ελλάδος για την ανάπτυξη δοκιμαστικού (sandbox) ρυθμιστικού πλαισίου για στήριξη σε Fintech start-ups και άλλες πρωτοπόρες εταιρίες	Εισαγωγή όγκου νέων χρηματοπιστωτικών μέσων (π.χ. Τιτλοποίησης)

6. Συμπληρωματικότητα των διεθνών συνεργατών στους τομείς δραστηριότητας της EBRD

ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ EBRD														
		Τομείς										Οριζόντιες θεματικές		
		Βιομηχανία, Εμπόριο & Αγροτικός τομέας					Βιώσιμες υποδομές		Χρηματοπιστωτικά ιδρύματα		Στρατηγικές Πρωτοβουλίες			
Ενδεικτική ετήσια επένδυση / επιχορηγήσεις (€ m, μέσος όρος 2016-2019, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά, εξαιρουμένης της δημοσιονομικής στήριξης)		Αγροτικές επιχειρήσεις	Τεχνολογίες Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών	Βιομηχανία & Υπηρεσίες	Φυσικοί πόροι	Ακίνητα & Τουρισμός	Ενέργεια	Υποδομές	Τράπεζες	Μη τραπεζικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	Πράσινη οικονομία	Συμπερίληψη και φύλο	Τοπικό νόμισμα και κεφαλαιαγορές	Μικρές επιχειρήσεις
EU (ESIF)	3,056	€	€	€	€		€	€	€		€			€
EIB	1,660		€	€			€P	€	€P		€P	€P	€	€
EIF	109								€	€				€
BSTDB	110		€	€	€		€	€						
EBRD	629		€	€			€	€	€P		€		P	€

€

Περιοχή σημαντικών επενδύσεων

P

Τομέας σημαντικών πολιτικών δεσμεύσεων

Εστίαση κυρίως στον ιδιωτικό τομέα

Εστίαση κυρίως στον δημόσιο τομέα

 Πιθανές περιοχές συνεργασίας Πράσινη:
Συνεργασία με την ΕΕ με σκοπό τη μείωση των εκπομπών άνθρακα και αξιοποίηση των εργαλείων της ΕΕ για βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και προσθήκη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για την επίτευξη των κλιματικών στόχων.

 Ολοκληρωμένη:
Συνεργασία με την ΕΕ και την ΕΤΕπ για την ανάπτυξη υποδομών, συμπεριλαμβανομένου και του πλαισίου περιφερειακής διασύνδεσης.

 Ανθεκτική:
Συνεργασία με την ΕΕ σε πολιτικές ανάπτυξης και ενίσχυσης του τραπεζικού τομέα και των τοπικών κεφαλαιαγορών, μαζί με την υλοποίηση δραστηριοτήτων του Πακέτου Αλληλεγγύης ώστε να στηριχθούν οι εταιρίες και να ανακάμψουν από την κρίση COVID-19, να διερευνηθούν ευκαιρίες αύξησης του επιμερισμού κινδύνου (risk sharing), μεταξύ άλλων μέσω της επέκτασης της χρήσης των εγγυήσεων της ΕΕ.

 Ανταγωνιστική:
Δυνατότητα συγχρηματοδότησης με την ΕΤΕπ στους τομείς M&S και ICT για ενίσχυση του τομέα των ΜμΕ και επέκταση των καινοτόμων εταιρειών.

7. Κίνδυνοι Εφαρμογής

Κίνδυνοι στη στρατηγική εφαρμογή	Πιθανότητα	Αποτέλεσμα	Περιβαλλοντικός και κοινωνικός αντίκτυπος
- Τα περιοριστικά μέτρα λόγω COVID-19 πιθανότατα θα έχουν αρνητικές επιπτώσεις στα οικονομικά αποτελέσματα και θα δημιουργήσουν μεγάλα προβλήματα στην τουριστική βιομηχανία αναστρέφοντας την οικονομική ανάκαμψη και εμποδίζοντας τις επενδύσεις στο άμεσο μέλλον. - Η ανανεωμένη πολιτική αστάθεια θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά την εφαρμογή της μεταρρύθμισης, ιδίως τη δημοσιονομική επίδοση - Βιώσιμες μεταρρυθμίσεις μετά το τέλος του προγράμματος προσαρμογής, ιδίως όσον αφορά ΣΔΙΤ και ιδιωτικοποιήσεις, καθοριστικής σημασίας για την ικανότητα της Τράπεζας να επιδιώκει έργα στους τομείς υποδομών και ενέργειας - Επίπεδα εξυπηρέτησης χρέους λόγω του ευνοϊκού χαρακτήρα (concessional) και της μακράς μέσης διάρκειας λήξης, - Η πίστη και η ρευστότητα των ελληνικών τραπεζών παραμένει ασταθής, δεδομένου του μεγάλου όγκου NPL, που θα μπορούσε να περιορίσει την πιστωτική επέκταση στον ιδιωτικό τομέα - Περιορισμένη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, υψίστης σημασίας για την ενίσχυση του επενδυτικού κλίματος και την προσέλκυση επενδυτικών ροών - Αντίκτυπος της προσφυγικής κρίσης, η οποία εξακολουθεί να πιέζει τις πληγείσες περιοχές	 	 	Αξιολόγηση & διαχείριση Περιβαλλοντικών & Κοινωνικών Επιπτώσεων (E&S): Αξιολόγηση και άμβλυση σωρευτικών E&S επιπτώσεων και κλιματικών κινδύνων σύμφωνα με την οδηγία ΕΠΕ της ΕΕ. Δημιουργία ικανοτήτων για τη διαχείριση E&S κινδύνων ώστε η Ελλάδα να επιτύχει τους Στόχους της Αειφόρου Ανάπτυξης του ΟΗΕ. Συνεργασία με πελάτες για μετριασμό του αντικτύπου των έργων σε ευάλωτες ομάδες (πρόσφυγες, νέοι, ηλικιωμένοι, μακροχρόνια άνεργοι). Συνθήκες εργασίας: διασφάλιση δικαιωμάτων κάθε εργαζομένου (συμπ. μεταναστών και μη μισθωτών), προώθηση της μη διάκρισης λόγω φύλου, ηλικίας, αναπηρίας ή εθνικότητας, σεβασμός θεμελιωδών αρχών και δικαιωμάτων των εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος του οργανώνεσθαι, και παροχή κατάλληλων συνθηκών εργασίας, μισθών και παροχών. Συνεργασία με πελάτες ώστε να διασφαλίζεται ότι έχουν ληφθεί όλα τα κατάλληλα μέτρα προστασίας για τους εργαζόμενους αλλά και τις θέσεις εργασίας τους έναντι των οικονομικών επιπτώσεων του COVID-19 Αποδοτικότητα πόρων, πρόληψη και έλεγχος ρύπανσης: ανάπτυξη έργων αύξησης αποδοτικότητας πόρων και πρωτοβουλιών τεχνικής βοήθειας στο πλαίσιο του GET της Τράπεζας και προώθηση της κυκλικής οικονομίας μέσω διαλόγου και δημιουργίας ικανοτήτων. Στήριξη βιώσιμων μεταφορών που μειώνουν τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και προωθούν πράσινες πόλεις μέσω έργων αστικής αναγέννησης και ΜΕΙ. Υγεία και ασφάλεια: Βελτίωση επαγγελματικής και κοινοτικής υγείας και ασφάλειας, με έμφαση σε δραστηριότητες και τομείς που θεωρούνται κοινά αίτια ατυχημάτων όπως έχουν αναφερθεί στην Τράπεζα. Ιδιαίτερα τονίζονται οι κίνδυνοι κυκλοφορίας και η ανάγκη για ελέγχους οδικής ασφάλειας, ανάπτυξη ικανοτήτων και κατάρτιση. Αγορές γης, ακούσια επανεγκατάσταση και οικονομική μετατόπιση: Διασφάλιση ότι οποιαδήποτε επανεγκατάσταση, είτε από πελάτες της EBRD είτε από κυβερνητικό φορέα για λογαριασμό της, σχεδιάζεται και εκτελείται σύμφωνα με την πολιτική E&S της Τράπεζας (συμπ. PR5), μεριμνώντας για συμμετοχή των ευάλωτων ομάδων. Διατήρηση βιοποικιλότητας και βιώσιμη διαχείριση ζώντων φυσικών πόρων: Η Ελλάδα φιλοξενεί πολλά προστατευόμενα και απειλούμενα είδη και αναγνωρίζεται η ανάγκη υιοθέτησης μιας εθνικής στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα. Ιδίως οι παράκτιες περιοχές υποβαθμίζονται, εν μέρει λόγω τουρισμού. Οι επιπτώσεις σε προστατευόμενες περιοχές και κρίσιμα οικοσυστήματα αξιολογούνται προσεκτικά και οι τυχόν επιπτώσεις θα αποφευχθούν ή θα μετριαστούν κατάλληλα, εκτιμώντας όλες τις απόψεις. Πολιτιστική κληρονομιά: Συνεργασία με πελάτες για να γίνει διαβούλευση με βασικούς παράγοντες για έργα σε περιοχές που αναγνωρίζονται ως πολιτιστικά σημαντικές και προστασία της ευαίσθητης πολιτιστικής κληρονομιάς από τυχόν αντίκτυπο των έργων. Χρηματοπιστωτικοί Διαμεσολαβητές: Ανάπτυξη E&S ικανοτήτων, στήριξη εφαρμογής βέλτιστων διεθνών πρακτικών βιώσιμης χρηματοδότησης σε χ/π εταιρείες ώστε να διασφαλιστεί ότι διαθέτουν επαρκές δυναμικό και διαδικασίες διαχείρισης E&S κινδύνου. Συμμετοχή ενδιαφερομένων μερών: Ουσιαστική εμπλοκή των ενδιαφερομένων με τα άτομα που επηρεάζονται από το έργο σε επενδυτικά σχέδια για να εξασφαλιστεί η συμμετοχή ομάδων που διαφορετικά δεν θα είχαν φωνή.

8. Αξιολόγηση συγχρηματοδότησης από χορηγούς

8.1. Αξιολόγηση Αναγκών για τη Νέα Περιφερειακή Στρατηγική

Θα χρειαστεί χορηγική χρηματοδότηση για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων της εθνικής στρατηγικής, μεταξύ άλλων :

- Συμβουλευτική στήριξη για την ενίσχυση των ικανοτήτων και της ανταγωνιστικότητας των ΜμΕ.
- Στήριξη νομικών και θεσμικών μεταρρυθμίσεων σε τομείς όπως ιδιωτικοποίηση και αποκέντρωση.
- Προετοιμασία για την ανάπτυξη σχεδίων ενίσχυσης των δημοτικών υποδομών, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης πρόσθετων ΣΔΙΤ.
- Τεχνική βοήθεια για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας του χρηματοπιστωτικού τομέα, π.χ. ενίσχυση ικανοτήτων των διαμεσολαβητών και περαιτέρω ανάπτυξη και επέκταση κεφαλαιαγορών.

8.2. Πιθανές πηγές χορηγικών κεφαλαίων

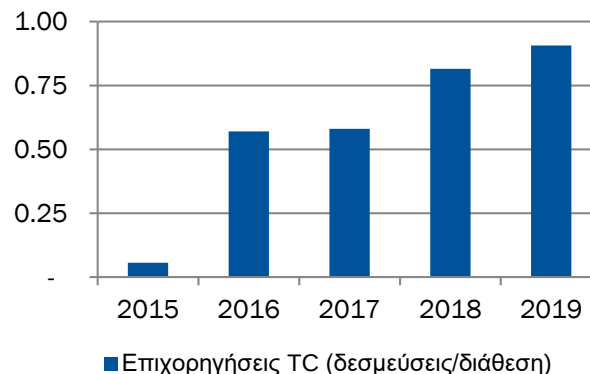
- Η Ελλάδα έχει συνεισφέρει στο παρελθόν με χορηγικά κεφάλαια στην EBRD. Ως χώρα σε προηγμένο στάδιο μετάβασης, αναμένεται να συνεχίσει να παρέχει χρηματοδότηση για τη στήριξη επενδύσεων και πολιτικών τόσο στην Ελλάδα όσο και σε άλλες χώρες.
- Η ΕΕ είναι πιθανή πηγή χρηματοδότησης, κυρίως μέσω κονδυλίων των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων, καθώς και κονδυλίων μέσω του Ευρωπαϊκού Κέντρου Συμβούλων Επενδύσεων για συμβουλευτικά προγράμματα επιχειρήσεων.
- Άλλη χρηματοδότηση ενδέχεται να διατεθεί στο πλαίσιο του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου της ΕΕ 2021-2027, όπως ευκαιρίες για μεικτή χρηματοδότηση, συμπεριλαμβανομένων εγγυήσεων, στο πλαίσιο του προτεινόμενου προγράμματος InvestEU, ή χρηματοδότηση πρωτοβουλιών για την προώθηση έρευνας και καινοτομίας στο πλαίσιο του Horizon Europe, ή χρηματοδότηση των δεσμεύσεων του δημόσιου τομέα για διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στο πλαίσιο του προτεινόμενου Προγράμματος Στήριξης των Μεταρρυθμίσεων.

Επιλεγμένοι Δείκτες Προσιτότητας

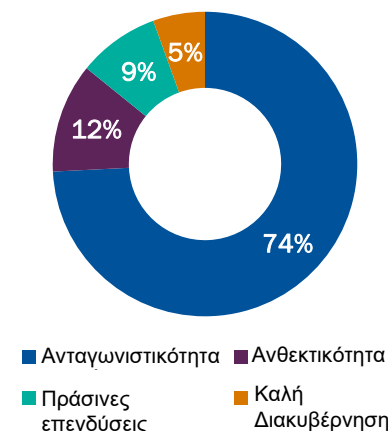
Κλάση ποσοστού EBRD ανά περιφέρειες¹

ΑΕΠ κατά κεφαλήν (ΣΔΙΤ, τρέχοντα. \$) ²	29,072	75 th
Χώρα ODA ³	Όχι	Δ/Δ

Χορηγική χρηματοδότηση κατά την τελευταία στρατηγική(€m)⁴

Χρήση επιχορηγήσεων το 2018 ⁵

1. Απλή ποσοστιαία αναλογία ως μερίδιο των οικονομιών της EBRD που κατατάσσονται κάτω από την Ελλάδα

2. Πηγή: IMF (2018)

3. Πηγή: OECD (2017)

4. Τα στοιχεία TC 2015 βασίζονται σε δεσμεύσεις στα τέλη Μαρτίου 2016 (τελευταία ημερομηνία πριν τη μετάπτωση σε νέο Donor Funds System). Τα στοιχεία 2016-2018 βασίζονται σε δεσμεύσεις ανά έργο.

5. Με βάση την αρχική Ποιότητα Μετάβασης των δεσμευμένων επιχορηγήσεων (TC) ή όσων υπογράφονται με περαιτέρω επένδυσης) το 2018.

Παράρτηματα

European Bank
for Reconstruction and Development

Παράρτημα 1 – Πολιτική αξιολόγηση στο πλαίσιο του άρθρου 1

Η δέσμευση της Ελλάδας για την εφαρμογή των αρχών του άρθρου 1 της Σύμβασης Ίδρυσης της Τράπεζας συνεχίστηκαν μετά την υιοθέτηση της προηγούμενης Στρατηγικής Ανά Χώρα. Υπάρχει θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο για μια πολυφωνική κοινοβουλευτική δημοκρατία. Ο διαχωρισμός των εξουσιών, οι έλεγχοι και οι ισορροπίες στο πολιτικό σύστημα, οι εγγυήσεις για τα θεμελιώδη δικαιώματα και ο ουσιαστικός ρόλος της κοινωνίας των πολιτών συμβαδίζουν με τα διεθνή και τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Οι εκλογές διεξάγονται κατά ελεύθερο τρόπο, όπως ορίζει ο Οργανισμός για την Ασφάλεια & τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ), και σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα. Η Ελλάδα είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 1981.

Ελεύθερες Εκλογές και Αντιπροσωπευτική Κυβέρνηση

Ελεύθερες, δίκαιες και ανταγωνιστικές εκλογές

Το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο παρέχει μια υγιή βάση για δημοκρατικές εκλογές σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, όπως αξιολογείται από την Υπηρεσία του ΟΑΣΕ για τους Δημοκρατικούς Θεσμούς και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ΟΑΣΕ/ODIHR). Ωστόσο, ορισμένες πτυχές της νομοθεσίας θα μπορούσαν να βελτιωθούν περαιτέρω. Υπάρχει υψηλός βαθμός δημόσιας πίστης και εμπιστοσύνη στην αμεροληψία, τον επαγγελματισμό και τη διαφάνεια της εκλογικής διοίκησης. Οι τελευταίες γενικές εκλογές, στις οποίες ο ΟΑΣΕ/ODIHR ήταν παρατηρητής (πρώτες εκλογές του Ιουλίου 2019), αξιολογήθηκαν θετικά. Μεταξύ των συστάσεων προτεραιότητας στην τελική έκθεση του ΟΑΣΕ/ODIHR εντάχθηκαν προτάσεις για την αναθεώρηση των νομικών χρονοδιαγραμμάτων, τη διευκόλυνση της αποτελεσματικής συμμετοχής των ατόμων με αναπηρίες στην εκλογική διαδικασία και την ενίσχυση της ικανότητας και της διαφάνειας του έργου του οργανισμού εποπτείας της χρηματοδότησης⁽¹⁾. Ορισμένοι συνομιλητές του ODIHR επεσήμαναν ότι το μητρώο ψηφοφόρων περιελάμβανε μεγάλο αριθμό πολιτών που διαμένουν στο εξωτερικό και δεν μπόρεσαν να ψηφίσουν, επηρεάζοντας το ποσοστό αποχής. Ωστόσο, η μεταγενέστερη αλλαγή του εκλογικού νόμου τον Δεκέμβριο του 2019 επιτρέπει τώρα στους Έλληνες του εξωτερικού να ψηφίζουν στις εθνικές εκλογές από τη χώρα διαμονής τους.

Η Ελλάδα είναι κοινοβουλευτική δημοκρατία με νομοθετικές εξουσίες που διαθέτει κοινοβούλιο ενιαίου νομοθετικού σώματος, με 300 βουλευτές που εκλέγονται άμεσα για τετραετή θητεία βάσει αναλογικού συστήματος με αντισταθμιστικές έδρες. Μια τροπολογία του 2008 αύξησε σε 50 τον αριθμό των "μπόνους" εδρών που απονέμονται στο κόμμα που κερδίζει την πλειοψηφία, η οποία σχεδιάστηκε για να αποφευχθεί το αδιευκρίνιστο αποτέλεσμα των εκλογών. Οι τροποποιήσεις του 2016 στον εκλογικό κώδικα καταργούν την κατανομή των θέσεων μπόνους για το κόμμα που κερδίζει τις περισσότερες ψήφους. Το 2020, η νέα κυβέρνηση αντέστρεψε αυτήν την τροπολογία και επανέφερε το σύστημα μπόνους, το οποίο μπορεί να κυμαίνεται από 25 έως 50 έδρες, ανάλογα με το τελικό ποσοστό του νικητήριου κόμματος. Ωστόσο, η παρούσα τροπολογία δεν θα εφαρμοστεί στις επόμενες γενικές εκλογές, του 2023, οι οποίες θα διεξαχθούν στο πλαίσιο συστήματος αναλογικής εκπροσώπησης σύμφωνα με τις τροπολογίες του 2016.

1. ΟΑΣΕ/ODIHR, πρώτες βουλευτικές εκλογές 7 Ιουλίου 2019, Αποστολή Εκτίμησης Εκλογών ODIHR, τελική έκθεση, 13 Δεκεμβρίου 2019.

Παράρτημα 1 – Πολιτική αξιολόγηση στο πλαίσιο του άρθρου 1

Διαχωρισμός εξουσιών και αποτελεσματικοί «έλεγχοι και ισορροπίες» (checks and balances)

Στην Ελλάδα υπάρχει συνταγματικό και νομοθετικό πλαίσιο κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, σύμφωνα με τα διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα, που στηρίζεται στον διαχωρισμό των εξουσιών, σε "ελέγχους και ισορροπίες" στο πολιτικό σύστημα, σε ανεξάρτητο νομοθέτη και σε καθιερωμένες διαδικασίες νομοθετικής εποπτείας σε προσδιορισμένους τομείς λήψης αποφάσεων. Το εύρος των εξουσιών του νομοθέτη, όπου εντάσσεται ο έλεγχος της κυβέρνησης και η άσκηση κοινοβουλευτικής εποπτείας, ευθυγραμμίζεται σε μεγάλο βαθμό με τα διεθνή πρότυπα. Υπάρχει επαρκές σύστημα διασφάλισης λογοδοσίας των εκλεγμένων αξιωματούχων.

Η λειτουργία του κοινοβουλίου είναι σύμφωνη με τις δημοκρατικές πρακτικές. Τα μέλη της κυβέρνησης απαντούν σε ερωτήσεις των βουλευτών και συμμετέχουν σε ακροάσεις στις κοινοβουλευτικές επιτροπές.

Εκλεγμένοι αξιωματούχοι με αποτελεσματική εξουσία διακυβέρνησης

Η Ελλάδα έχει θεσπίσει θεσμικές, νομικές και οικονομικές ρυθμίσεις για την εξουσία των εκλεγμένων αξιωματούχων ώστε να μπορούν να ασκούν αποτελεσματική διακυβέρνηση, οι οποίες δεν περιορίζονται από μη δημοκρατικές εξουσίες βέτο ή άλλες αδικαιολόγητες επιρροές.

Κοινωνία των πολιτών, ΜΜΕ και συμμετοχή

Κλίμακα και ανεξαρτησία της κοινωνίας των πολιτών

Υπάρχει ικανοποιητικό νομικό πλαίσιο για τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (ΟΚΠ) και μια ζωντανή ανεξάρτητη κοινωνία πολιτών στην Ελλάδα. Παρόλο που η οικονομική κρίση επηρέασε αρνητικά την οικονομική βιωσιμότητα της κοινωνίας των πολιτών, οι Έλληνες πολίτες συμμετέχουν όλο και περισσότερο σε δραστηριότητες. Οι ανθρωπιστικές οργανώσεις και οι οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων ήταν εξαιρετικά δραστήριες κατά τη διάρκεια της πρόσφατης μεταναστευτικής κρίσης.

Το δικαίωμα ειρηνικής συναθροίσεως κατοχυρώνεται από το νόμο και γενικά γίνεται σεβαστό στην πράξη. Ωστόσο, οι κανόνες για την οργάνωση απεργιών έχουν ενισχυθεί τα τελευταία χρόνια. Το δικαίωμα του συνδικαλιζέσθαι κατοχυρώνεται στη νομοθεσία και γίνεται σεβαστό στην πράξη. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις είναι παραδοσιακά πολύ σημαντικός παράγοντας στην πολιτική και κοινωνική ζωή της χώρας.

Παράρτημα 1 – Πολιτική αξιολόγηση στο πλαίσιο του άρθρου 1

Ανεξαρτησία και πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης που λειτουργούν χωρίς λογοκρισία

Οι ελευθερίες του Τύπου και της έκφρασης κατοχυρώνονται από το Σύνταγμα. Η Ελλάδα έχει πλουραλιστικό περιβάλλον ΜΜΕ, το οποίο περιλαμβάνει δημόσιους και ιδιωτικούς ραδιοτηλεοπτικούς φορείς και προσφέρει στους πολίτες ένα ευρύ φάσμα πολιτικών απόψεων. Υπάρχει νομικό πλαίσιο το οποίο συμβαδίζει με τα διεθνή πρότυπα. Τα μέσα λειτουργούν ελεύθερα και χωρίς λογοκρισία. Ωστόσο, η δύσκολη οικονομική κατάσταση στο τοπίο των ΜΜΕ σήμερα έχει αυξήσει την ευαισθησία του κλάδου στα πολιτικά και επιχειρηματικά συμφέροντα. Η συγκέντρωση των ΜΜΕ αυξήθηκε και έχουν εμφανιστεί προβλήματα πολλαπλής ιδιοκτησίας. Το 2018 ο εκπρόσωπος του ΟΑΣΕ για την ελευθερία των ΜΜΕ ζήτησε την αποποινικοποίηση της δυσφήμισης μετά την κράτηση τριών δημοσιογράφων.²

Υπάρχουν περίπου 90 τηλεοπτικά κανάλια ειδήσεων, διάφοροι ιδιωτικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί, περισσότερες από 20 εφημερίδες και αρκετές online ιστοσελίδες ειδήσεων (3). Η τηλεόραση και τα κοινωνικά δίκτυα είναι οι κύριες πηγές πληροφοριών, ενώ η κυκλοφορία των έντυπων μέσων είναι σχετικά μικρή. Ο δημόσιος ραδιοτηλεοπτικός οργανισμός (ΕΡΤ) λειτουργεί με τρεις τηλεοπτικούς σταθμούς και πέντε ραδιοφωνικούς σταθμούς σε εθνικό επίπεδο.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρήθηκε εκρηκτική αύξηση της πρόσβασης στο Διαδίκτυο. Σύμφωνα με τη Διεθνή Ένωση Τηλεπικοινωνιών (ITU), το ποσοστό του πληθυσμού με πρόσβαση στο διαδίκτυο αυξήθηκε από 38% το 2008 σε σχεδόν 73% το 2018. Δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι τα κοινωνικά δίκτυα διαδραματίζουν ολοένα και σημαντικότερο ρόλο και περίπου το 45% των Ελλήνων είναι ενεργοί χρήστες του Facebook.⁴

Πολλαπλά κανάλια με αστική και πολιτική συμμετοχή

Υπάρχουν πολλά κανάλια συμμετοχής των πολιτών καθώς και ένα σύστημα δημόσιας διαβούλευσης. Για τα νέα νομοσχέδια ζητείται η γνώμη των σχετικών κοινωνικών εταίρων. Ορισμένα σχέδια πρωτογενών νόμων και δευτερογενών κανονισμών δημοσιεύονται στην πύλη διαβούλευσης www.opengov.gr.

Ελευθερία σχηματισμού πολιτικών κομμάτων και ύπαρξη οργανωμένης αντιπολίτευσης

Η ελευθερία σχηματισμού πολιτικών κομμάτων διασφαλίζεται από το Σύνταγμα και εφαρμόζεται στην πράξη, ενώ υπάρχει μια ισχυρή αντιπολίτευση ικανή να ενεργεί ελεύθερα και να αντιτάσσεται στις κυβερνητικές πρωτοβουλίες. Τα κόμματα της αντιπολίτευσης κατέχουν σήμερα μεταξύ τους 47% των εδρών στο κοινοβούλιο, ενώ το κύριο κόμμα της αντιπολίτευσης κατέχει το 28%. Είκοσι πολιτικά κόμματα, συμπεριλαμβανομένων τριών συνασπισμών, συμμετείχαν στις τελευταίες γενικές εκλογές στην Ελλάδα και έξι κόμματα εκπροσωπούνται σήμερα στο κοινοβούλιο.

2. Εκπρόσωπος του ΟΑΣΕ για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης, 24 Σεπτεμβρίου 2018.

3. ΟΑΣΕ/ODIHR, πρόωρες βουλευτικές εκλογές 7 Ιουλίου 2019, αποστολή εκτίμησης εκλογών ODIHR, PUBLIC, 13 Δεκεμβρίου 2019.

4. Στατιστικές ITU και Internet World Stats, <https://www.internetworldstats.com>

Παράρτημα 1 – Πολιτική αξιολόγηση στο πλαίσιο του άρθρου 1

Το κράτος δικαίου και η πρόσβαση στη δικαιοσύνη

Η υπεροχή του νόμου

Υπάρχουν οι απαραίτητες νομοθετικές και θεσμικές εγγυήσεις για την υπεροχή του νόμου. Οι πολίτες έχουν το δικαίωμα σε μια ελεύθερη και δίκαιη δίκη και δεν κινδυνεύουν από αυθαίρετη σύλληψη ή κράτηση. Το ελληνικό νομικό σύστημα έχει εναρμονιστεί με τους νόμους της ΕΕ. Το Σύνταγμα ενσωματώνει τους διεθνείς νόμους και συμβάσεις στο εσωτερικό δίκαιο.

Ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας

Η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης διασφαλίζεται από το Σύνταγμα και υπάρχουν σημαντικές δικλείδες για την εξασφάλιση της αμεροληψίας της.

Η κυβέρνηση και οι πολίτες υπόκεινται εξίσου στον νόμο

Το Σύνταγμα εγγυάται την ισότητα των πολιτών ενώπιον του νόμου και η εγγύηση αυτή τηρείται γενικά στην πράξη, υποστηριζόμενη από ένα ανεξάρτητο δικαστικό σώμα.

Αποτελεσματικές πολιτικές και θεσμοί για την πρόληψη της διαφθοράς

Ο πιο πρόσφατος (2019) Δείκτης Αντίληψης Διαφθοράς (CPI) 5 της Διεθνούς Διαφάνειας κατέταξε την Ελλάδα στην 60η θέση μεταξύ 180 χωρών, γεγονός που αποτελεί βελτίωση σε σχέση με τα προηγούμενα έτη. Αν και κατατάσσεται μεταξύ του βέλτιστου 30% των χωρών της EBRD, εντούτοις τα τελευταία αποτελέσματα της ΔΟΕ για την Ελλάδα την τοποθετούν ακόμα στην τελευταία κατηγορία του πίνακα της ΕΕ. Ωστόσο, η έκθεση του CPI 2019 αναγνωρίζει ότι Ελλάδα είχε μια από τις κορυφαίες βελτιώσεις από το 2012.

Υπάρχει θεσμικό και νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Σύμφωνα με την Ομάδα Κρατών του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά της Διαφθοράς (GRECO), η Ελλάδα έχει εφαρμόσει ή αντιμετωπίζει με ικανοποιητικό τρόπο έξι από τις δεκαεννέα συστάσεις που περιλαμβάνονται στην Έκθεση Αξιολόγησης του Τέταρτου Γύρου. Από τις υπόλοιπες συστάσεις, επτά έχουν υλοποιηθεί εν μέρει και έξι δεν έχουν τεθεί σε εφαρμογή.⁶

5. Διεθνής Διαφάνεια, Δείκτης Αντίληψης Διαφθοράς(CPI) 2019.

6 Συμβούλιο της Ευρώπης, GRECO, τέταρτος γύρος αξιολόγησης, Έκθεση συμμόρφωσης περί πρόληψης διαφθοράς βουλευτών, δικαστών & εισαγγελέων, της 1η Μαρτίου 2018.

Παράρτημα 1 – Πολιτική αξιολόγηση στο πλαίσιο του άρθρου 1

Το 2019, η GRECO κατέληξε ότι ο ποινικός κώδικας στην Ελλάδα, όπως τροποποιήθηκε τον Ιούνιο 2019, προκάλεσε ανησυχίες. Ορισμένες από αυτές αντιμετωπίστηκαν ικανοποιητικά με περαιτέρω τροποποιήσεις του νόμου (11 Νοεμβρίου 2019) που υπέβαλε η νέα ελληνική κυβέρνηση, ύστερα από κριτική, μεταξύ άλλων, από την GRECO και την ομάδα εργασίας του ΟΟΣΑ περί δωροδοκίας. Ωστόσο, παραμένουν ορισμένα αμφιλεγόμενα ζητήματα στην ισχύουσα νομοθεσία, η οποία απαιτεί περαιτέρω προσοχή από τις αρχές.⁷

Αστικά και πολιτικά δικαιώματα

Ελευθερία λόγου, ενημέρωση, θρησκεία, συνείδηση, μετακίνηση, ένωση, συνάθροιση και ιδιωτική ιδιοκτησία

Γενικά, τα αστικά και πολιτικά δικαιώματα εξακολουθούν να γίνονται σεβαστά στην Ελλάδα. Η Ελλάδα είναι συμβαλλόμενο μέρος σε όλα τα σημαντικά διεθνή εργαλεία για τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένου του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα. Το Σύνταγμα εγγυάται τις βασικές ελευθερίες και τα δικαιώματα των πολιτών που αναγνωρίζει το διεθνές δίκαιο. Η ελευθερία του λόγου, η πληροφόρηση, η θρησκεία και η συνείδηση, η μετακίνηση, ο συνεταιρισμός και η συνάθροιση, καθώς και η ιδιωτική ιδιοκτησία είναι πλήρως εγγυημένα. Το Σύνταγμα και οι σχετικοί νόμοι απαγορεύουν τις διακρίσεις λόγω φύλου, φυλής, γλώσσας, θρησκείας, εθνικής ή κοινωνικής προέλευσης, περιουσίας ή κοινωνικής κατάστασης.

Η τελευταία αξιολόγηση των ιστορικών στοιχείων της Ελλάδας στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο της Οικουμενικής Περιοδικής Επανεξέτασης των ΗΕ (UPR) εγκρίθηκε το 2016. Οι τρεις πρώτες συστάσεις αφορούν τους μετανάστες (25% των συστάσεων), τα δικαιώματα του παιδιού (24%) και τα διεθνή εργαλεία (21%). Η Ελλάδα υποστήριξε 82% από συνολικά 226 συστάσεις που έγιναν μέσω της διαδικασίας επανεξέτασης.⁸

Η πολιτική ένταξης των γυναικών, των εθνοτικών και άλλων μειονοτήτων

Στην Ελλάδα ισχύουν τα βασικά νομοθετικά στοιχεία για την ισότητα των φύλων. Η Ελλάδα έχει υπογράψει τη Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών (CEDAW) και έχει δεσμευτεί να δημιουργήσει ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την προοδο των γυναικών. Ωστόσο, παρά τη νομοθεσία για την ισότητα των αμοιβών, κατά μέσο όρο οι γυναίκες κερδίζουν λιγότερο από τους άνδρες με ίσο επίπεδο επαγγελματικών προσόντων και τα ποσοστά συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας είναι χαμηλότερα από αυτά των ανδρών. Σύμφωνα με την Eurostat, το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των δύο φύλων ανέρχεται στο 12,5%.⁹

7. Συμβούλιο της Ευρώπης, GRECO, Έκθεση ad hoc για την Ελλάδα, εγκρίθηκε 6 Δεκεμβρίου 2019 και δημοσιεύθηκε 18 Δεκεμβρίου 2019.

8. Στατιστικά στοιχεία UPR Statistics, διαθέσιμα στη διεύθυνση <https://www.upr-info.org/database/supr/supr-statistics>

9. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Gender_pay_gap_statistics

Παράρτημα 1 – Πολιτική αξιολόγηση στο πλαίσιο του άρθρου 1

Παρά την αύξηση στο 40% του ελάχιστου ποσοστού εκπροσώπησης των γυναικών στους καταλόγους των κομμάτων, η απαίτηση αυτή δεν εφαρμόστηκε με συνέπεια ο αντίκτυπος να είναι περιορισμένος στις τελευταίες γενικές εκλογές του 2019, σύμφωνα με τον ΟΑΣΕ/ODIHR (10). Κάτω από το 22% του νέου κοινοβουλίου είναι γυναίκες (11) και η σημερινή κυβέρνηση έχει μόνο δύο γυναίκες μέλη (σε υπουργικό επίπεδο). Ωστόσο, τον Ιανουάριο του 2020, το ελληνικό κοινοβούλιο εξέλεξε την Κατερίνα Σακελλαροπούλου ως την πρώτη γυναίκα πρόεδρο της χώρας.

Η Ελλάδα δεν έχει ακόμη επικυρώσει τη Σύμβαση Πλαίσιο για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων. Η μόνη επισήμως αναγνωρισμένη μειονότητα είναι οι «Μουσουλμάνοι της Θράκης» (μια διάταξη που απορρέει από τη Συνθήκη της Λωζάννης του 1923). Όπως και αλλού στην περιοχή, οι Ρομά είναι η πιο ευάλωτη κοινότητα που εξακολουθεί να αντιμετωπίζει προκαταλήψεις και κοινωνικές διακρίσεις.

Ελευθερία από παρενόχληση, εκφοβισμό και βασανιστήρια

Υπάρχουν συνταγματικές εγγυήσεις εναντίον της παρενόχλησης, του εκφοβισμού και των βασανιστηρίων και εφαρμόζονται στην πράξη. Μια αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (CPT) του Συμβουλίου της Ευρώπης επισκέφθηκε την Ελλάδα το Νοέμβριο του 2019 (κατά τη στιγμή της σύνταξης της παρούσας εκκρεμεί η σχετική έκθεση). Σύμφωνα με την CPT, οι συζητήσεις μεταξύ της αντιπροσωπείας της και των νέων ελληνικών αρχών διεξήχθησαν με ανοιχτό πνεύμα και όλα τα μέρη εξέφρασαν την επιθυμία να βελτιώσουν την τρέχουσα κατάσταση για πρόσωπα που στερούνται της ελευθερίας τους.¹²

Η τελευταία έκθεση σχετικά με την προηγούμενη ad hoc επίσκεψη της αντιπροσωπείας της CPT το 2018 σημειώνει ότι παρά τις πολύ σημαντικές αλλαγές στον ψυχιατρικό τομέα στην Ελλάδα από τη δεκαετία του '80, οι μεταρρυθμίσεις παραμένουν ελλιπείς. Η αντιπροσωπεία της CPT έγινε επίσης παραλήπτης μιας σειράς αξιόπιστων ισχυρισμών περί σωματικής κακομεταχείρισης και λεκτικής κατάχρησης από την αστυνομία, κυρίως στα κέντρα κράτησης μεταναστών. Επιπλέον, η CPT σημείωσε ότι οι συνθήκες κράτησης στους περισσότερους αστυνομικούς και συνοριακούς σταθμούς φύλαξης παρέμειναν ακατάλληλοι για κατοχή προσώπων για περιόδους που υπερβαίνουν τις 24 ώρες ωστόσο οι χώροι αυτοί εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται.¹³

10. ΟΑΣΕ/ODIHR, πρόωρες κοινοβουλευτικές εκλογές 7 Ιουλίου 2019, αποστολή εκτίμησης εκλογών ODIHR, τελική έκθεση, 13 Δεκεμβρίου 2019.

11. Ιστοσελίδα στατιστικών στοιχείων του Ελληνικού Κοινοβουλίου

12. Συμβούλιο της Ευρώπης, <https://www.coe.int/en/web/cpt/-/council-of-europe-anti-torture-committee-holds-talks-in-greece-1>

13. Συμβούλιο της Ευρώπης, Ευρωπαϊκή Επιτροπή Πρόληψης Βασανιστηρίων & απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (CPT), Έκθεση προς Ελλ κυβέρνηση περί επίσκεψης στην Ελλάδα 10-19/4/2018, δημοσιεύθηκε 19/2/2019.